

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Grøn velfærdspolitik

Natur- og Miljøpolitisk redegørelse

Høringsudkast
Juni 2014

Høringsudkast

Titel:

Grøn Velfærdspolitik

Udgiver:

Miljøstyrelsen
Strandgade 29
1401 København K
www.mst.dk

År:

2014

Redaktion:

Bo Møller Gottlieb og Mikkel Stenbæk Hansen

Foto:

[Navn]

Illustration:

[Navn]

Kort:

[Navn]

ISBN nr.

[xxxxxx]

Ansvarsfraskrivelse:

Må citeres med kildeangivelse.

Indhold

Forord	4
1. Arealer	5
1.1 Udfordringen.....	5
1.1 Status.....	5
1.2 Iværksatte initiativer og resultater.....	5
2. Luft	8
2.1 Udfordringen.....	8
2.2 Status.....	8
2.3 Iværksatte initiativer og resultater.....	8
3. Vand	11
3.1 Udfordringen:.....	11
3.2 Status.....	11
3.3 Iværksatte initiativer og resultater.....	11
4. Hav	14
4.1 Udfordringen.....	14
4.2 Status.....	14
4.3 Iværksatte initiativer og resultater.....	14
5. Klimaforandringer	17
5.1 Udfordringen.....	17
5.2 Status.....	17
5.3 Iværksatte initiativer og resultater.....	17
6. Natur og biodiversitet	20
6.1 Udfordringen.....	20
6.2 Status.....	20
6.3 Iværksatte initiativer og resultater.....	20
7. Naturressourcer	22
7.1 Udfordringen.....	22
7.2 Status.....	22
7.3 Iværksatte initiativer og resultater.....	22
8. Miljø og Sundhed	24
8.1 Udfordringen.....	24
8.2 Status.....	24
8.3 Iværksatte initiativer og resultater.....	24
9. Forbrug, produktion og ressourcer	27
9.1 Udfordringen.....	27
9.2 Status.....	27
9.3 Iværksatte initiativer og resultater.....	27
10. Tværgående miljøpolitiske temaer	32
10.1 Udfordringen.....	32
10.2 Status.....	32
10.3 Iværksatte initiativer og resultater.....	32
Referencer	36

Forord

Grøn velfærd gennem moderne miljøpolitik

Til et velfærdssamfund som det danske hører et sundt og rent miljø samt et varieret landskab med adgang til en rig og mangfoldig natur. Vi forventer, at luften omkring os er ren, drikkevandet er rent og at vi kan købe produkter uden at være bekymrede for indholdet af kemikalier. Målet er, at vi gennem natur- og miljøpolitikken skaber grøn velfærd, og derfor kalder vi denne redegørelse for *Grøn velfærdspolitik*.

Grøn velfærdspolitik beskriver udvalgte større initiativer inden for natur- og miljøpolitikken siden 2009 - fra Ressourcestrategien over Naturfonden til Energiplanen. Redegørelsen følger samme opbygning som Miljøtilstandsrapporten, som er en uafhængig gennemgang af naturen og miljøets tilstand i Danmark, og som er sendt i høring samtidig med denne redegørelse.

Vi er nået langt med natur- og miljøpolitikken, men der er fortsat en række udfordringer, som kræver en målrettet indsats. Jeg vil arbejde for en grøn velfærd baseret på, at vi ikke behøver at vælge mellem økonomi og miljø – de er tværtimod hinandens forudsætninger. Tag bare de store investeringer i bedre spildevandsrensning, som ikke alene har givet os rent badevand i Københavns Havn til gavn for velfærden og miljøet, men som også gavner turismen og eksporten af vandløsninger til hele verden.

Vi ønsker at inddrage organisationer, virksomheder og borgere i en tæt dialog, så alle gode ideer bliver hørt i udviklingen af fremtidens løsninger for natur- og miljøområdet. Det er moderne miljøpolitik.

Mange miljøproblemer kan ikke løses i Danmark alene, og en stor del af vores miljølovgivning besluttet sammen med andre lande - særligt i EU. Jeg vil fortsat arbejde for ambitiøse internationale miljøkrav, der beskytter miljøet og danske forbrugere, og som bringer grønne danske løsninger ud i verden til gavn for danske virksomheder og arbejdspladser.

God læselyst

Kirsten Brosbøl

1. Arealer

1.1 Udfordringen

Presset på arealanvendelsen i Danmark er blevet større, og der er i de seneste år opstået nye arealbehov. Der skal være plads til et miljømæssigt bæredygtigt landbrugserhverv med vækstmuligheder, bæredygtig by- og erhvervsudvikling, mere vedvarende energiproduktion, bedre sikring mod oversvømmelser, bevaring af kulturmiljøer, større skovareal, rekreative områder og mere og bedre natur.

Natur- og miljøhensyn skal balanceres mod andre samfundsinteresser. Der skal prioriteres i arealanvendelsen og i øget grad arbejdes for at tilgodese flere formål på samme areal.

Folketinget besluttede i 1989 et mål om, at fordoble skovarealet. Denne målsætning er videreført i Danmarks Nationale Skovprogram fra 2002, hvor målsætningen for skovarealet er at "Skovarealet skal forøges, så skovlandskaber dækker 20-25 % af Danmarks areal i løbet af en trægeneration."

1.1 Status

Planloven sikrer en samlet forvaltning af arealerne. I gennem de senere år er arealanvendelsen præget af, at landbrugsarealet bliver mindre og den lysåbne natur er reduceret, mens skovareal, arealer til byudvikling og arealer til infrastruktur er stigende. Økologisk landbrug udgør en stigende andel af landbrugsarealer.

Siden 2000 er der kortlagt og oprenset mere end 10.000 forurenede grunde landet over. På baggrund af en undersøgelse fra 2012 vurderes det at tage 50 år at oprense yderligere 4.500 forurenede grunde.

1.2 Iværksatte initiativer og resultater

Initiativ og lanceringsdato	Initiativets indhold og opnåede eller forventede resultater
Landsplanredegørelse 2013 (18. december 2013)	Landsplanredegørelse 2013 er regeringens politiske udmelding om den fysiske og funktionelle udvikling i landet. Den peger på behovet for at bruge den begrænsede plads mere effektivt, så der er plads til natur og uspolerede landskaber. Den giver også retning for udvikling af bæredygtige byer, og viser hvordan man kan bruge planlægningen til at udnytte ressourcerne bedre.
Fingerplan 2013 (30. august 2013)	Fingerplanen fastlægger de overordnede principper for planlægningen i hovedstadsområdet. Målet med Fingerplan 2013 er at skabe et sammenhængende net af større friluftsområder og grønne stier i hovedstadsområdet, et alsidigt udbud af bosætningsmuligheder og at bidrage til at sikre erhvervslivet gode udviklingsmuligheder.
Planlovsændring (Nye muligheder i landdistrikterne m.v.)	Planlovsændringen indførte en landdistriktsbestemmelse, som giver en række nye muligheder for vækst og udvikling i vanskeligt stillede landdistrikter. Desuden ophævede loven de muligheder,

(4. april 2013)

der med den tidligere regerings "Danmark i balance" blev indført for planlægning af store udvalgswarebutikker. Loven lempede også reglerne for opsætning af antenner til mobilkommunikation på eksisterende master, der anvendes til offentlig mobilkommunikation, samt på siloer og høje skorstene. Endelig ophævede loven virkningen af lokalplanbestemmelser om tilslutningspligt til fællesantenneanlæg

Skovrejsning (2010-2013)

Der er i perioden 2010-2013 rejst i alt ca. 6.900 ha ny statslig og privat skov. Miljøministeriet har i perioden etableret 1.230 ha ny statsskov. Nye bynære statsskove etableres i samarbejde med kommuner og vandværker. Der er endvidere i perioden rejst omkring 4.300 ha privat skov med statsligt tilskud. Derudover er der skønmæssigt rejst ca. 1400 ha anden offentlig og privat skov.

Etablering af vådområder (2010-2013)

Der er i perioden 2010-2013 etableret skønmæssigt 2.700 ha nye vådområder. Opgørelsen omfatter alle typer vådområder, som Miljøministeriet har registreret realiseret i perioden herunder skøn over omfanget af private projekter uden offentlig finansiering. I samme periode har kommunerne fået tilsagn fra Miljøministeriet om etablering af yderligere ca. 3.500 ha vådområder, mens Miljøministeriet har forberedt etablering af yderligere 1.700 ha vådområder.

Udbygning af vindkraft (marts, 2012)

Energiaftalen indebærer, at der frem mod 2020 skal bygges to nye store havmølleparker på hhv. 600 MW og 400 MW. I samme periode skal der bygges nye kystmølleparker på i alt 450 MW samt forsøgsmøller på i alt 50 MW. Der er tale om mere end en fordobling af den eksisterende kapacitet på havet i Danmark. Yderligere forventes der frem mod 2020 at blive opført nye landmøller med en samlet kapacitet på 1.800 MW. I samme periode forventes nedtaget kapacitet på 1.300 MW.

Regionernes jordforurenings-indsats oa. (2014)

Jordforureningsloven er blevet ændret per 1.1.2014, således at den offentlige indsats systematisk skal tage hensyn til overfladevand og natur på lige fod med grundvand og menneskers sundhed. Af lovændringen følger, at regionerne i perioden 2014 – 2018 skal foretage en opsporing af de forureningskilder, der truer overfladevand eller internationale naturområder, således at der opnås et overblik over, hvor det er nødvendigt med en indsats, samt hvad en sådan indsats vil koste.

Miljøstyrelsen har til dette brug udarbejdet en bekendtgørelse om indsatsområderne, og er ved at lægge sidste hånd på et screeningsværktøj til at identificere de grunde, der kan udgøre en risiko over for overfladevand og natur. Værktøjet følges op af en vejledning.

Økologiske iværksættere 2014-2016 (Juni 2013)

Der er afsat i alt 15 mio. kr. i 2014-2016 til at videreføre Økologisk Fødevarerådgivning, der ifølge Vækstteam for fødevarer med succes har formået at skabe mange nye økologiske produkter for få projektbaserede midler.

Ni projekter om bæredygtige byer (fuldført i 2012 og 2013)

Miljøministeriet har i samarbejde med en række aktører gennemført ni projekter om bæredygtige byer. Projekterne har alle haft til formål at fremme kommunernes planlægning for bæredygtige byer, som giver gode rammer for hverdagslivet og

gode rammer for erhvervslivets udvikling. De ni projekter er 1) Forstædernes Tænketaank, 2) Byliv der betaler sig, 3) Bæredygtige bebyggelser, 4) Bæredygtige lokalplaner 5) Planlægning for fremtidens erhverv, 6) Bedre grønne oplevelser, 7) Bevægelse i alle planer, 8) Regnvand i haver og parker og 9) Hvad vil provinsbyerne?

Høringsudkast

2. Luft

2.1 Udfordringen

Udledning af en række stoffer til luften fra køretøjer, skibe, industrier, energiproduktion, brændeovne, mm. forårsager luftforurening. I Danmark såvel som internationalt er der stor fokus på luftforurenings negative påvirkning af sundhed og miljø. OECD vurderer, at den primære dødsårsag i verdens storbyer i 2050 vil være luftforurening, hvis den nuværende samfundsøkonomiske tendens fortsætter og reguleringen ikke skærpes. Grænseværdier, retningslinjer og målsætninger for luftkvalitet fastlægges primært i internationale fora. Partikelforurening har særlig stor helbredspåvirkning, og der er derfor grund til særlig fokus på reduktion af disse.

2.2 Status

Luftforureningen i form af kvælstofoxider, flygtige organiske stoffer, svovldioxid og tungmetaller er faldet kraftigt i Danmark over de sidste 10 år. Danmark overholder sine reduktionsforpligtelser overfor FN og EU. Danmark overholder EU's luftkvalitetskrav, bortset fra grænseværdien for NO₂ i København, som først forventes overholdt fra 2015. Til gengæld stiger problemet med sodpartikler fra brændeovne og dieseldrevne køretøjer, som er under mistanke for at have en særlig stor helbredspåvirkning.

2.3 Iværksatte initiativer og resultater

Initiativ og lanceringsdato	Initiativets indhold og opnåede eller forventede resultater
Ren luft til danskerne (Maj 2014)	Regeringen vil fremme renere luft i Danmark, og satser dér hvor effekten af tiltag er størst. Eftermontering af SCR rensesystemer på 300 busser i København skal sikre overholdelse af EU's grænseværdi for NO ₂ . Partikelforureningen i Danmark skal reduceres ved målrettet fokus på brændeovne og skibe. Regeringen har således afsat 149 mio. kr. over 3 år til at sikre ren luft til danskerne.
NOx afgift (januar 2010 og juli 2012)	Der blev indført en NOx-afgift på 5 kr./kg NOx pr. 1. januar 2010. Afgiften indekseres med 1,8 pct. årligt. Afgiften belaster som udgangspunkt kun udledninger fra stationære anlæg, som også omfatter vise platforme på havet. Afgiften har bidraget til et markant fald i udledning af NOx på ca. 11,2 mio. kg fra 2009 til 2011. Afgiften blev forhøjet til 25 kr./kg NOx pr. 1. juli 2012. Den forhøjede afgift forventes at føre til en yderligere reduktion af udledningen af NOx.
Svovldirektiv (2012)	Under dansk EU formandskab blev direktiv om svovlindhold af marine brændsler vedtaget. Direktivet indfører internationale krav i EU-lovgivning og sikrer bl.a. en mere effektiv håndhævelse af de internationale regler. Reglerne vil føre til væsentlige reduktioner i udledningen af svovl og partikler fra skibsfarten i Østersøen og Nordsøen. Regeringen arbejder sammen med erhvervet på at sikre international håndhævelse

af svovlkravet, så miljøfordeling sikres, og der undgås konkurrenceforvridning.

Fyr fornuftigt – kampagne (2011)	Miljøministeriet lancerede i 2011 en ny kampagne med sloganet 'rygestop guide for brændeovne'. Målet med kampagnen er at få brændeovneejere til at følge 4 gode råd om korrekt fyring. Følges rådene vil det få stor betydning for reduktion af partikeludslippet fra brændeovne. Kampagnen gentages som udgangspunkt hvert år når fyringssæsonen starter for at fremme korrekt fyring, som er det billigste umiddelbare tiltag til at reducere partikelforureningen.
Brændeovnsbekendtgørelse (2014)	Brændeovnsbekendtgørelsen fra 2007 er ved at blive revideret og forventes at træde i kraft i 2014. Miljøkravene til nye brændeovne – og brændeovne der sælges eller overdrages - bliver skærpet, og som noget nyt er der foreslået minimumskrav til skorstenshøjde. Der kommer grænseværdier for halmfyr, med forventet ikrafttrædelse i 2018.
Vejledning ift. brændeovnsforurening (efteråret 2014)	Brændeovnsbekendtgørelsen vil blive fulgt af en vejledningsindsats, særligt ift. kommunernes tilsyn og definition af, hvad der lokalt er betegnet som væsentlig forurening. Indsatsen vil blive udformet i dialog med interessenterne.
Konventionen for grænseoverskridende luftforurening (2009-2012)	Tre protokoller under konventionen for grænseoverskridende luftforurening (LRTAP-konventionen) er siden 2009 blevet revideret og opdateret. POP-protokollen, har til formål at reducere persistente organiske stoffer (fx tjærestoffer og dioxin). Tungmetal-protokollen, der omhandler reduktion af tungmetaller er blevet opdateret, således at flere lande har mulighed for at tilslutte sig. Gøteborg-protokollen, der omhandler reduktion af NO _x , SO ₂ , NMVOC og ammoniak, er blevet udvidet med nye reduktionsmål for 2020 samt tilføjet reduktion af fine partikler (PM _{2.5}).
Togfonden (Januar, 2014)	<p>Med aftalen <i>En moderne Jernbane – udmøntning af Togfonden DK</i> afsættes 28,5 milliarder kroner til et løft af de danske jernbaner.</p> <p>Aftalen indebærer, at Timemodellen gennemføres, og at størstedelen af jernbanen i Danmark elektrificeres. Det betyder, at man fremover kan køre i moderne, klima- og miljøvenlige el-tog på en time mellem Esbjerg-Odense, Aalborg-Aarhus, Aarhus-Odense og Odense-København.</p>
Trængselskommission (September, 2013)	Trængselskommissionen blev nedsat for bl.a. at analysere udfordringerne for hovedstadens transportsystem og udarbejde forslag til en samlet strategi til reduktion af trængsel og luftforurening samt modernisering af infrastrukturen i Hovedstaden. Kommissionens hovedrapport fra september 2013 præsenterer en strategi for reduktion af trængsel og luftforurening samt modernisering af infrastrukturen i hovedstadsområdet.
Store fyringsanlæg og partnerskab (2011)	EU direktivet om industrielle emissioners skærpede grænseværdier for luftudledninger fra store fyringsanlæg er indarbejdet i dansk lovgivning.

Nye BAT (bedst tilgængelige teknologi) konklusioner for store fyringsanlæg med yderligere skærpede grænseværdier forventes offentliggjort ultimo 2014. For at kvalificere Danmarks bidrag til forhandlingerne, er der indgået et innovationspartnerskab med danske virksomheder.

Dansk regulering af fyringsanlæg (Januar, 2013)

Grænseværdierne for kvælstofoxider for motorer og visse turbiner skærpes med revideret gasmotorbekendtgørelse.

Med ny bekendtgørelse om fyringsanlæg på platforme på havet bliver udledningen af nitrogenoxider fra disse anlæg reguleret, og det vil ske via miljøgodkendelser.

Rette fejl i euro 6 normen for dieselmotorer (2014)

Euronormerne fastsætter grænseværdier for bilers udledning af skadelige stoffer, fx kulbrinter, kvælstofoxider og partikler, og har været centrale instrumenter til at reducere køretøjernes forurening. Særligt er det lykkedes at reducere partikelforureningen markant. Euro 6 krav til dieselmotorer har dog vist sig langt fra at kunne overholde de forventede testkrav. Danmark arbejder derfor aktivt for at sikre, at nye testkrav (Euro 6B) vil skabe konsistens imellem test og virkelighed, så køretøjernes NOx emissioner reduceres markant.

Høringsnotat

3. Vand

3.1 Udfordringen:

Det danske overfladevand i søer, vandløb og fjorde er påvirket af byers, industrier og landbrugets udledning af næringsstoffer, organiske stoffer og miljøfremmede stoffer til vandmiljøet, samt nedfald/tilførsel via luften. Desuden har fysiske forhold som udretning, uddybning og vedligeholdelse af vandløb og fysiske spærringer samt dræning, som mange steder er gennemført for at sikre mulighed for opdyrkning af jorden, en effekt på den biologiske mangfoldighed. Grundvandet påvirkes af landbrugets kvælstofgødning og miljøfremmede stoffer fra både landbrug, byer og industri. Der er regionale udfordringer i at sikre, at indvinding af grundvand til vandforsyning af husholdninger, industri og landbrug ikke medfører en kritisk påvirkning af vandtilførslen til vandløb og vådområder.

Rent og tilstrækkeligt vand til husholdning og erhverv er en global udfordring. Det globale vandbehov forventes at stige med 60 % frem til 2030.

Vedtagelsen af Vandrammedirektivet fra 2000 har som hovedmål, at vandløb, søer, kystvande og grundvand skal have mindst "god tilstand" ved udgangen af 2015, ligesom Danmark endnu ikke opfylder nitratdirektivets mål for rent vand.

3.2 Status

De danske søer og kystvande er fortsat stærkt påvirket af næringsstoffer, men de seneste år er der set en forbedring i miljøtilstanden. I mange vandløb er miljøtilstanden forbedret, som følge af bl.a. reduceret udledning af spildevand, men der er endnu mange vandløb, der ikke har opnået god miljøtilstand som følge af dårlige fysiske forhold og dårlig vandkvalitet.

Der ses en formindsket påvirkning af vores yngre grundvand, herunder nitratindholdet, men der findes dog stadig nitrat og miljøfremmede stoffer i grundvandet, såsom sprøjtemidler, hyppigst i højtliggende grundvandsmagasiner. Fund af rester af sprøjtemidler i grundvandet skyldes i langt de fleste tilfælde stoffer, som i dag er forbudte eller regulerede. En analyse af fundene indikerer, at udvaskningen af rester fra sprøjtemidler fra overfladen er faldende. Forureninger af grundvandet er medvirkende til, at vandværkerne flere steder lukker borer og må finde andre steder at indvinde rent grundvand. Næsten alt drikkevand i Danmark bliver indvundet fra grundvandet.

3.3 Iværksatte initiativer og resultater

Initiativ og lanceringsdato	Initiativets indhold og opnåede eller forventede resultater
Vandplaner (2013)	Vandplanerne har været i fornyet 6 måneders høring i 2013. Vandplanerne forventes vedtaget i 2014 med indsatser, der sigter på at miljømålene for vandløb, søer, kystvande og grundvand nås. Vandområdeplaner for 2. planperiode (2015-2021) er tillige

under forberedelse med henblik på offentliggørelse senest 22. december 2015. En opdateret basisanalyse er offentliggjort den 18. februar 2014.

Miljøteknologisk Udviklings- og Demonstrationsprogram (MUDP) på vand, 100 mio. kr. (2012-2013)	Regeringen har ydet tilskud til udviklings- og demonstrationsprojekter inden for vandsektoren, herunder til klimatilpasning. Projekterne har til formål at styrke den danske styrkeposition inden for vandteknologi og bidrage til øget eksport.
Natur og landbrugs-kommissionen (April, 2013)	Natur- og Landbrugskommissionen har afleveret 144 anbefalinger til regeringen om, hvordan der kan skabes udvikling og vækst i landbrugserhvervet og samtidig gives et markant løft til naturen, miljøet og klimaindsatsen. Som opfølgning har regeringen iværksat en række faglige udredninger, der kan udgøre grundlaget for konkrete initiativer. Eksempelvis arbejdes der aktivt med udvikling af en ny målrettet og differentieret miljøregulering af landbruget, der samlet skal give erhvervsøkonomiske gevinster, være baseret på et solidt fagligt grundlag og fastholde et højt niveau for miljøbeskyttelse.
Strategi for bæredygtig udvikling af akvakultursektoren i Danmark 2014-2020 (2014)	Ifølge den fælles fiskeripolitik skal der udarbejdes en national akvakulturstrategi. Regeringen har besluttet, at strategien skal have som mål at forøge produktionen og eksporten af fisk og skaldyr, samt foder, foderingredienser og teknologi til akvakultursektoren. Samtidig skal strategien sigte mod, at opdrætsanlæggene skal være grønnere og bruge bedre teknologi, herunder øge den økologiske produktion af fisk og skaldyr. Målet for strategien er vækst i sektoren inden for de miljømæssige rammer (habitatdirektivet, vandrammedirektiverne og havstrategidirektivet mv.).
Statslige og kommunale vådområder (2010-2015)	Staten og kommunerne har siden 2010 arbejdet på etablering af ca. 9.600 ha vådområder frem mod 2015. Vådområderne skal bidrage til en forbedring af vandmiljøet ved at reducere kvælstofudledningen med 1.200 tons pr. år. Indsatsen medvirker til opfyldelse af EU's vandrammedirektiv.
Vandløbsrestaurering. Snæbelprojekt (Afsluttet 2013 og ny tilskudsordning i 2012)	Snæbelprojekt afsluttet i 2012 i Sønderjylland har ved restaurering af vandløb genoprettet levesteder for snæblen. Som led i implementeringen af vandrammedirektivet er der endvidere i 2012 igangsat en landsdækkende tilskudsordning til kommunerne vedr. vandløbsrestaurering med henblik på at opnå god miljøtilstand i målsatte vandløb ved at fjerne spærringer, åbne rørlagte vandløb og restaurere vandløb.
Sprøjttemiddelstrategi 2013-2015 (Februar, 2013)	Sprøjttemiddelstrategi 2013-2015 bidrager til mindre belastning af vand, natur og sundhed og medvirker bl.a. til forbedret vandmiljø og beskyttelse af grundvandet. Målet er 40 % mindre belastning fra sprøjttemidler i 2015 (ift. 2011), hvor en ny pesticidafgift er det vigtigste initiativ til at nå målet.
Nitrathandlingsplan 2008-2015	Regeringen har udsendt den danske Nitrathandlingsplan for 2008-2015. Nitrathandlingsplanen indeholder alle de tiltag, som tilsammen implementerer nitratedirektivet i Danmark. Formålet med nitratedsatsen er at opnå et renere vandmiljø i

overfladevand og grundvand, så det lever op til direktivets krav.

**Drikkevandshandlingsplan
(2010-2012)**

Drikkevandshandlingsplan 2010-2012 har sat ramme og retning for igangsætning og gennemførelse af en række initiativer indenfor 7 indsatsområder: Grundvandsbeskyttelse, gennemtænkt vandplanlægning, mere sikker vandforsyning, systematisk kommunalt tilsyn, mere borgerinddragelse, udvikling af vandteknologier og offensiv regulering. De fleste initiativer i planen er gennemført eller i gang med at blive gennemført.

**Evaluerings af
vandsektorloven
(2013)**

Regeringen har på baggrund af forligsaftalen bag vandsektorloven gennemført en evaluering af aftalens/lovens virkninger. På baggrund af evalueringen har regeringen med Vækstplan – Danmark helt ud af krisen (2014) fremsat måltal for effektivisering af vandsektoren for i alt 1, 3 mia. kr. frem mod 2020. Forligskredsen bag vandsektorloven skal drøfte opfølgning på evalueringen samt konkret model for effektiviseringen.

**Boringsnære
beskyttelsesområder
(2012-2013)**

Miljøministeriet har i 2012-13 etableret en tilskudsordning til kommunernes arbejde med boringsnære beskyttelsesområder samt finansieret et rejsehold, som har rådgivet kommuner og andre om beskyttelse af grund- og drikkevand.

Høringsudvalget

4. Hav

4.1 Udfordringen

Mange samfundsmæssigt vigtige menneskelige aktiviteter påvirker havmiljøet. Næringsstoffer fra en intensiv fødevarerproduktion og spildevand fra husholdninger og industri ender i havet sammen med atmosfærisk nedfald fra omgivende lande. Fiskeri, transport, energianlæg og råstofindvinding er vigtige erhverv, der hver især påvirker havets naturtyper, dyr og planter.

Havet er en vigtig ressource for Danmark. Udvikling af en god marin miljøtilstand skal forbedre havområdernes natur og miljø og samtidig skabe grundlag for en bæredygtig rentabel vækst i de erhverv, der bruger og påvirker de danske havområder. I fremtiden forventes et øget pres på udnyttelsen af havets ressourcer og arealer til blandt andet energiproduktion, råstofindvinding, skibstransport og fiskeri.

Den fælles EU-fiskeripolitik skal sikre at fiske- og skaldyrsbestande forvaltes på maksimalt bæredygtigt niveau (MSY) i 2015, hvor dette er muligt, og senest i 2020.

Kystvandene skal i henhold til EU's vandrammedirektiv opnå en god økologisk og kemisk tilstand i udgangspunktet i 2015, men medlemslandene kan i særlige tilfælde udskyde fristen. Det er endvidere et mål i henhold til EU's havstrategisdirektiv, at åbent hav skal have en god miljøtilstand senest i 2020.

4.2 Status

Tilførslen af næringsstoffer til havmiljøet er faldet markant siden 1990. En vigtig årsag er, at tilførsel af næringsstoffer til fjorde og kystvande fra spildevand og landbrug er reduceret. Samtidig er det atmosfæriske nedfald og tilførsel af næringsstoffer fra andre lande via Østersøen reduceret. Havmiljøet er dog fortsat påvirket af tilførsel af næringsstoffer, iltvind og afledte effekter på dyr og planter.

Hovedparten af de kommercielt vigtige fiskebestande udnyttes bæredygtigt i de danske farvande. Dette er dog endnu ikke tilfældet for visse bestande bl.a. torsk i Nordsøen og Kattegat og sild i den vestlige Østersø. Bestanden af spættet sæl er i kraftig fremgang ligesom antallet af gråsæler er stigende, især i Østersøen. Af de tre bestande af marsvin i danske farvande, er bestanden i Østersøen fortsat lille og sårbar.

For miljøfarlige stoffer er der set en klar forbedring for tributyltin (TBT) og oliestoffer, mens der stadig er problemer med kviksølv nogle steder.

4.3 Iværksatte initiativer og resultater

Initiativ og lanceringsdato	Initiativets indhold og opnåede eller forventede resultater
Bæredygtigt fiskeri (December 2013)	Med vedtagelsen af den nye fælles fiskeripolitik i december 2013 er der skabt et endnu stærkere fundament for et mere bæredygtigt fiskeri og bedre ressourceudnyttelse i fremtiden. Stadig flere

bestande udnyttes inden for de niveauer, der giver maksimalt bæredygtigt udbytte (MSY), og denne udvikling er en klar målsætning for den fælles fiskeripolitik. Samtidigt introduceres et discardforbud, økosystembaseret fiskeriforvaltning og øget regionalt samarbejde. Der er desuden skabt en klar kobling mellem Unionens miljølovgivning om forvaltning af havmiljøet og den fælles fiskeripolitik.

Danmarks Havstrategi, (Oktober 2012)	Som led i gennemførelsen af EU's havstrategidirektiv blev den første danske havstrategi offentliggjort i efteråret 2012. I Danmarks Havstrategi er der opstillet en række mål, der skal sikre, at der opnås god miljøtilstand i de danske havområder. Næste led i implementeringen af havstrategidirektivet er etableringen af et havovervågningsprogram i 2014 og et indsatsprogram, der skal træde i kraft i 2016, og som skal sikre, at de opstillede mål nås.
Tiltrædelse af ballastvand-konventionen (September 2012)	Ballastvandkonventionens formål er at mindske og ultimativt stoppe indførelsen af invasive arter i havet fra skibes ballastvand. Konventionen er endnu ikke trådt i kraft, da det kræver, at flere lande tiltræder konventionen. Danmark har tiltrådt konventionen i 2012 og ønsker, at konventionen skal træde i kraft hurtigst muligt. Det forventes tidligst at ske i sommeren 2015.
Partnerskab om ballastvand (2010)	I 2010 blev der etableret et Partnerskab om ballastvand mellem Naturstyrelsen, Søfartsstyrelsen og Danmarks Rederiforening med sidstnævnte som sekretariat. Der er ca. 100 medlemmer tilknyttet, som både er enkeltpersoner og virksomheder. Partnerskabet afholder en række møder og workshops, om forskellige emner, der vedrører ballastvandkonventionen.
Natura 2000 planer (8.dec 2011)	Natura 2000 planerne beskytter bl.a. naturtyper og arter i de marine Natura 2000 områder. Disse områder udgør 18 % af det danske havareal. En kortlægning af naturtyper på havbunden i 2010-2013 danner baggrund for beskyttende fiskeriregulering for rev og boblerev.
Dansk formandskab for vadehavssamarbejdet (2010-2014)	Danmark har i 2010-2014 stået i spidsen for det trilaterale samarbejde med Tyskland og Holland om beskyttelse af Vadehavets økosystem og en bæredygtig lokal udvikling. I februar 2014 har det resulteret i en ny deklARATION, der bl.a. indeholder initiativer omkring bæredygtig turisme, trækfugle, bæredygtigt fiskeri og maritim sikkerhed. Danmark har i 2013 ansøgt om optagelse af Vadehavet som verdensarv. Afgørelse fra UNESCO forventes juni 2014.
Dansk formandskab for HELCOM (2012-2014)	Danmark er formand for HELCOM (Helsinki Kommissionen) i perioden 2012-2014. Formålet med dette samarbejde er at sikre god miljøtilstand i Østersøen. I den forbindelse blev der afholdt miljøministermøde i København i oktober 2013. Mødet resulterede i en erklæring, som bl.a. fastsætter reviderede reduktionskrav for udledningen af næringsstoffer til Østersøen. Med erklæringen er det også besluttet at lave en regional handlingsplan i 2015, som skal sikre en væsentlig reduktion i det marine affald. På ministermødet i oktober 2013 godkendte medlemslandene endvidere en plan for genopmåling af skibsruter og havne i Østersøen med hovedvægt på de områder, der er af betydning for

sejladssikkerheden.

**Plan for
forskningsprojekter til
beskyttelse af marsvin
(September 2012)**

I 2012 er der vedtaget en plan for forskningsprojekter for bedre beskyttelse af marsvin mod bifangst i danske farvande.

**Reduceret udledning af
olie og kemikalier fra
olie- og gas-
aktiviteterne i
Nordsøen
(- 2010)**

De danske Offshore-handlingsplaner med målsætninger for perioden 2005-2010 har resulteret i en væsentlig effekt på en række af de forhold, der ellers ville have bidraget til forureningen af Nordsøen.

Når man sammenligner med situationen før 2005, er de forhold, hvor man har kunnet se den største effekt af de danske handlingsplaner (og arbejdet i OSPAR i øvrigt), at udledning af de såkaldte sorte kemikalier er stoppet. Herudover er udledning af de røde kemikalier næsten stoppet (99,87 % reduktion). For udledning af olie gælder, at mængden er reduceret væsentligt (74 % i forhold til 2005).

Høringsudkast

5. Klimaforandringer

5.1 Udfordringen

Det globale klima ændrer sig, og ændringerne har været særligt mærkbare i de senere år. Den altoverskyggende klimaudfordring for verdenssamfundet er derfor at reducere udledning af drivhusgasser, så ophobning af gasser i atmosfæren bremses og reduceres. Det kan ske ved at reducere forbruget af fossile brændsler og øge anvendelsen af ikke-fossile og vedvarende energikilder både i energiproduktionen og ved transport. Det er også muligt at reducere udledningerne af drivhusgasser fra fødevarereproduktionen og lossepladser.

Det danske klima er under stærk forandring på grund af de globale klimaforandringer. Vejret er blevet vildere med hyppigere og mere markante skybrud samtidig med, at vi har oplevet nogle usædvanlige stormfloder med meget alvorlige oversvømmelser til følge. Arealanvendelsen i udvalgte byområder, naturområder og landbrugsområder skal tilpasses, så de bedre kan håndtere de forventede større og varierende nedbørsmængder, samt vandspejlsstigninger i fremtiden.

Det overordnede klimamål, som er fastlagt i regeringsgrundlaget, er en samlet reduktion af Danmarks drivhusgasemissioner med 40 procent i 2020 ift. niveauet i 1990. I EU er Danmark forpligtet til at reducere de ikkekvoteomfattede udledninger i perioden 2013-2020 stigende til 20 procent reduktion i 2020 i forhold til 2005.

5.2 Status

Danmarks udledning af drivhusgasser er faldet markant siden 1990. I de senere år er det især omstillingen af energiforbrug og -produktion, som har resulteret i en lavere udledning af drivhusgasser bl.a. fordi en større andel af energien kommer fra vedvarende energikilder som vindmøller og biomasse, og fordi energien udnyttes mere effektivt end tidligere.

I transportsektoren er det lykkedes med en delvis afkobling mellem trafikvæksten og klimagasudledningen og den absolutte udledning er faldet fra 2009-2011. Dette skyldes en kombination af den teknologiske udvikling, mere effektive biler på markedet og et afgiftssystem der fremmer indkøb af klimavenlige biler. Imidlertid er transportsektorens andel af de samlede drivhusgasudledninger i Danmark steget, fordi det er lykkedes at gennemføre en stor reduktion i drivhusgasudledningen især i energisektoren.

Temperaturen er steget 1,5 °C siden 1873, og den årlige nedbør er i samme periode steget med 100 mm samtidig med, at der har været en stigende tendens i antallet og intensiteten af kraftige nedbørshændelser. Vandstanden i havene omkring Danmark er steget knap 10 cm i perioden 1970-2012, og havtemperaturen er stigende.

5.3 Iværksatte initiativer og resultater

Initiativ og lancerings dato	Initiativets indhold og opnåede eller forventede resultater
Regeringens Klimaplan	Regeringen har lanceret en klimaplan med det mål at reducere

(August, 2013)

Danmarks samlede drivhusgasudledninger med 40 pct. i 2020 i forhold til niveauet i 1990 som led i en langsigtet omstilling til et lav-emissionsamfund. Med offentliggørelsen af klimaplanen har regeringen indledt en proces, hvor den lægger op til dialog om klimaindsatsen med både erhvervslivet og civilsamfundet. Regeringen arbejder for, at klimahensynet integreres i alle relevante sektorpolitikker. Regeringen støtter endvidere et klimamål for EU for 2030 på mindst 40 pct. reduktion i fht. 1990.

**Klimaloven
(Lov om et klimaråd,
klimapolitisk
redegørelse og
fastsættelse af
nationale
klimamålsætninger)
(juni, 2014)**

Med klimaloven etableres en overordnet strategisk ramme for Danmarks klimapolitik med henblik på at overgå til et lavemissionsamfund, dvs. et ressourceeffektivt samfund med en energiforsyning baseret på vedvarende energi og markant lavere udledninger af drivhusgasser fra øvrige sektorer, som samtidig understøtter vækst og udvikling. Med klimaloven lovfæstes, at der skal etableres 1) et permanent, uafhængigt og fagligt baseret Klimaråd, 2) at regeringen skal udarbejde en årlig klimapolitisk redegørelse til Folketinget, og 3) at regeringen fremover hvert femte år skal fremsætte nationale klimamålsætninger med et tiårigt perspektiv. Forud for lovens vedtagelse indgik partierne bag loven en aftale om det nationale klimamål i 2020, således at partierne står bag regeringens mål om 40 pct. reduktion af Danmarks drivhusgasudledning i 2020 ift. 1990.

**Klimaråd
(Januar, 2015)**

Med klimalovforslaget ønsker regeringen at oprette et permanent uafhængigt klimaråd, der skal fremme et sagligt sammenhængende beslutningsgrundlag for Danmarks klimapolitik. Klimarådet nedsættes som et fagligt baseret ekspertorgan, der skal bidrage med uafhængig rådgivning m.v. om omstillingen til et lavemissionsamfund. Klimarådet skal bl.a. vurdere status for klimaindsatsen, analysere mulige omstillingsveje, udarbejde anbefalinger til klimapolitikken og bidrage til den offentlige debat.

**Handlingsplan for
klimasikring af
Danmark
(13. december 2012)**

Regeringens handlingsplan for klimasikring indeholder 64 initiativer indenfor 5 hovedtemaer, 1) Bedre rammer for klimatilpasning, 2) Nyt vidensgrundlag og mere rådgivning, 3) Styrket samarbejde og koordination, 4) Grøn omstilling og 5) International klimatilpasning

**Kommunaftale 2013 –
bl.a. om klimasikring
(10. juni 2012)**

Regeringen og KL blev med økonomiaftalen for 2013 enige om at gøre en særlig indsats for at klimasikre landets kommuner. Aftalen indebærer bl.a., at kommunerne i samarbejde med spildevandsselskaberne løfter investeringer i klimasikring på spildevandsområdet med 2,5 mia. kr. Kommunerne skal desuden udarbejde og vedtage kommunale klimatilpasningsplaner, der indeholder en kortlægning af risikoen for oversvømmelser og skaber overblik over og prioriterer indsatsen.

**Statslig indsats for
klimatilpasning
(2012-2013)**

Regeringen etablerede i 2012 en 2-årig Task Force, der har bistået kommunerne med håndtering af klimatilpasning. Som en del af taskeforcen blev der etableret et rejsehold, der har vejledt og faciliteret kommunerne i forhold til udarbejdelse af kommunale klimatilpasningsplaner

**Øgede muligheder for
takstfinansiering til**

Loven indeholder nye betalingsregler, der gør det muligt for vandforsyningselskaber at gennemføre investeringer i klimasikring

investeringer i klimasikring, (januar 2013)	i forbindelse med veje, vandløb og rekreative arealer til opsamling og transport af regnvand. Ændringen forventes at føre til øget forebyggelse af oversvømmelser som følge af klimaforandringer.
Planlovsændring, (18. juni 2012)	Med ændringen har kommunerne fået mulighed for at implementere lokale klimatiltag gennem udarbejdelsen af lokalplaner, der er begrundet i klimatilpasning
Nyt videns grundlag om klimatilpasning på klimatilpasning.dk	Miljøministeriet stiller i samarbejde med en række andre ministerier løbende data, interaktive værktøjer og gode eksempler om klimatilpasning til rådighed på den tværministerielle portal, www.klimatilpasning.dk
Anbefalinger om offentlige indkøb af køretøjer (2010 og 2011)	Trafikstyrelsen udgav i 2010 et sæt anbefalinger om offentlige indkøb af energieffektive og miljøvenlige person- og varebiler, som kan gøre bilparken grønnere og billigere (senest opdateret i 2012). I 2011 udgav Trafikstyrelsen desuden et sæt anbefalinger til indkøb af tunge køretøjer som lastbiler og busser.
Certificeringsordning for grøn transport (2010)	Trafikstyrelsen har udviklet en certificeringsordning, som gør det muligt at blive certificeret som grøn transportvirksomhed og grøn transportkommune.
Forsøgspulje til energieffektive transportløsninger (2010-2013)	Med regeringens aftaler om grøn transportpolitik fra 2009 blev der afsat 200 mio. kr. til en pulje for forsøgs- og demonstrationsprojekter for at kunne afprøve mere energieffektive transportløsninger. Målet er reduktion af CO ₂ -udledninger fra transportsektoren. Ca. 150 mio. kr. er blevet udmøntet i 2010-2013 til over 50 forsøgs- og demonstrationsprojekter.

Hørings

6. Natur og biodiversitet

6.1 Udfordringen

Skoven er hjemsted for de fleste af landets truede arter. Mange af skovene dyrkes intensivt med afledte konsekvenser for biodiversiteten. Lysåbne naturtyper, herunder enge, heder og overdrev er truet af især tilgroning, manglende græsning, næringsstofbelastning, unaturlig hydrologi og fragmentering. Disse påvirkninger betyder fortsat tilbagegang for karakteristiske dyr og planter. I vandløb og søer påvirker nitrattilførsel, spærringer og vandløbsvedligeholdelse dyre- og planteliv.

Nuværende og fremtidige klimaændringer vil medføre yderligere pres på biodiversiteten. Det forventes, at en del dyr og planter vil indvandre naturligt især fra syd og sydvest, mens andre arter får tiltagende problemer og nogle kan uddø – især nordlige og kontinentalt prægede arter.

Det er en FN og EU målsætning at stoppe tilbagegangen i biodiversiteten senest i 2020.

6.2 Status

Omkring en fjerdedel af de undersøgte arter i den danske flora og fauna er på den nationale rødliste som truede arter. Samtidig er der en løbende naturlig indvandring af nye arter fra nabolande. De fleste naturtyper er rapporteret til EU som havende ugunstig bevaringsstatus, men kvaliteten af dem er stabiliseret. Der er andre tegn på positiv udvikling, fx etablering af nye skove, skove med mindre intensivt skovbrug, naturgenopretning af lysåbne naturtyper og positiv udvikling for skovfugle samlet set. Tilbagegangen i bl.a. rovfuglebestande er stoppet, mens det er gået tilbage for fuglearter, som lever på landbrugsarealer og i mange lysåbne naturtyper, som heder, enge og overdrev.

Arealet med beskyttet §3-natur er stabilt, mens naturkvaliteten på arealerne er faldende.

6.3 Iværksatte initiativer og resultater

Initiativ og lanceringsdato	Initiativets indhold og opnåede eller forventede resultater
Natur og Landbrugskommission opfølgning (2013)	Gennem finanslovsaftalen for 2014 og i Vækstplan for Fødevarer har Regeringen fulgt op på en række af Natur- og Landbrugskommissionens vækst- og erhvervsrettede anbefalinger, herunder bl.a. at Regeringen vil arbejde aktivt for en mere målrettet miljøregulering af landbruget, skabe bedre muligheder for investeringer, forbedre fødevareuddannelser og sætte fokus på fødevareeksporten. Herudover er der indgået aftale om udmøntning af landdistriktsprogrammet for 2014 og 2015, som giver en styrkelse af midlerne til miljøteknologi.
Den Danske Naturfond (December 2013)	Regeringen har indgået en aftale med VILLUM FONDEN og Aage V Jensen Naturfond om etablering af Den Danske Naturfond. Fonden skal medvirke til at forbedre naturtilstanden og vandmiljøet i Danmark. Dette skal bl.a. ske ved at styrke naturens mangfoldighed

	<p>gennem forbedring af levestederne for beskyttelsesværdige dyr og planter. De nærmere rammer for Den Danske Naturfond fastlægges i løbet af 2014.</p>
<p>Natura 2000 planer (8. december 2011) Handleplaner (2012) Basisanalyse (2013)</p>	<p>Miljøministeriet har i 2011 offentliggjort 246 statslige planer for indsatser til beskyttelse af naturtyper og arter i de danske Natura 2000 områder frem til 2015. I 2012 har Naturstyrelsen og kommunerne udarbejdet opfølgende Natura 2000-handleplaner og indsatsen er i gang.</p> <p>Med udgangen af 2013 er offentliggjort i alt 252 basisanalyser, der danner grundlag for planlægning af Natura 2000 indsatsen i 2. planperiode (2016-2021).</p>
<p>Tilskud til naturpleje i og uden for Natura 2000 områder (2010-2015)</p>	<p>Staten har i perioden 2010-15 etableret statslige tilskudsordninger, der har til formål at fremme naturpleje på private og offentlige arealer, herunder naturpleje i Natura 2000 områderne. Formålet er at sikre de lysåbne arealer og biodiversiteten i disse områder.</p>
<p>Tilskud til forbedring af biodiversitet og Natura 2000 indsatser i private og kommunale skove (2013-2015)</p>	<p>Staten har afsat 10 mio. kr. pr år til en særlig indsats for biodiversitet i de private skove. Der er endvidere afsat 42 mio. kr. pr år til implementering af Natura 2000-skovplanerne i private og kommunale skove.</p>
<p>Opdatering af § 3-registrering Opdateret registrering af § 3 arealer (2011-2013)</p>	<p>Miljøministeriet har ved luftfotoanalyser og feltbesigtigelser opdateret den vejledende registrering af § 3 beskyttede områder i hele landet.</p> <p>Den opdaterede § 3-registrering vil efter en dialog med kommunerne ultimo 2014 være offentlig tilgængelig i Danmarks Miljøportal og vil udgøre et væsentligt forbedret grundlag for kommunernes administration og planlægning.</p>
<p>Forvaltningsplaner for udsatte arter og tilskudsordning "Plant for vildtet" (2011-2014)</p>	<p>Staten har udarbejdet nationale forvaltningsplaner for beskyttelse af de mest udsatte arter, der er beskyttet af habitatdirektivet (bilag IV arter) samt andre arter som hare og agerhøne.</p> <p>Staten yder endvidere tilskud til private, der forbedrer levesteder for visse arter.</p>
<p>Genudsætning af hjemmehørende arter: europæisk bison (2012) og eghjort (2013)</p>	<p>Formålet med genudsætning af arter er at berige den danske biodiversitet. I 2012 blev der indført 7 vilde europæiske bisonokser på Bornholm med henblik på at skabe naturlig dynamik i skovmoser og skovenge. I 2013 blev der genudsat 15 eghjorte og 100 eghjortelarver i Dyrehaven ved København med henblik på at skabe en rigere natur i skovene.</p>
<p>Invasive arter: indsatsplan mod mårhund (2010) og forvaltningsplan for bekæmpelse af mink (2012)</p>	<p>Målet med indsatsplanen for mårhund er, at der med udgangen af 2015 ikke er ynglende bestande i Danmark. Formålet med forvaltningsplan for mink er at forbedre forholdene for koloni- og jordrugende fuglearter samt mindre pattedyr og padde indenfor prioriterede områder.</p>
<p>Husdyrloven i Grøn Vækst (2010)</p>	<p>Grøn Vækst fra 2010 lagde grunden til en ændring af husdyrgodkendelsesloven. Dette indebærer en skærpelse af ammoniakudledningen fra husdyrproduktionerne af hensyn til bl.a. ammoniakfølsom natur.</p>

7. Naturressourcer

7.1 Udfordringen

Vores økonomi er afhængig af forbrug af en lang række naturressourcer. De begrænsede naturressourcer som olie, sten og grus anvendes til bl.a. energi-, bygge- og transportsektoren. Fornybare ressourcer som træ, fisk og landbrugsprodukter anvendes til bl.a. energi, materialer og fødevarer. Endelig benyttes metaller i en lang række industrielle maskiner og forbrugerprodukter.

Det stigende globale forbrug lægger pres på de globale naturressourcer og har gjort en lang række råstoffer på verdensmarkedet dyrere. Samtidig er ressourceforbruget er i sig selv forbundet med en række miljøpåvirkninger. Der er derfor behov for at reducere ressourceforbruget, øge genbrug og genanvendelse af materialer og erstatte forbrug af begrænsede naturressourcer med fornybare ressourcer.

Det er en målsætning, at hele Danmarks energiforsyning, inklusiv transportenergiforbruget, skal dækkes af vedvarende energi i 2050. Desuden er det et mål, at halvdelen af Danmarks traditionelle elforbrug i 2020 er dækket af vindkraft, samt vi er godt på vej mod helt at udfase kul fra danske kraftværker i 2030 og dække hele el- og varmeforsyningen med vedvarende energi i 2035.

7.2 Status

Energiforbruget i Danmark er faldende og en øget andel af vores energi produceres ud fra vedvarende kilder. Indvinding af råstoffer på land er relativt stabilt mens indvinding af råstoffer på havet er øget. En øget andel af bygge- og anlægsaffaldet genbruges. Det samlede materialeforbrug er faldet siden 2005. Skovarealet og hugsten er stigende, og der sker stadig en opsparring af vedmasse og dermed CO₂ i de danske skove. Stadig flere fiskearter udnyttes bæredygtigt.

Danmarks globale økologiske fodaftryk er de seneste årtier faldet en anelse, men det er stadig et af verdens største, og ca. 3 gange så stort som verdensgennemsnittet.

7.3 Iværksatte initiativer og resultater

Initiativ og lanceringsdato	Initiativets indhold og opnåede eller forventede resultater
Energiaftale (Marts, 2012)	Regeringen har indgået en energipolitisk aftale for perioden 2012 - 2020. Energiaftalen skal bidrage til at fremtidssikre det danske samfund ved en grøn omstilling af vores energisystem. Aftalens initiativer peger frem mod regeringens langsigtede mål om at energiforsyningen i 2050 skal være 100 pct. baseret på vedvarende energi, samtidig med, at en fortsat høj forsyningssikkerhed sikres.
Vedvarende energi i bygninger (2011)	I overensstemmelse med regeringens energipolitiske udspil "vores energi" skal el- og varmeforsyningen i Danmark i 2035 dækkes af vedvarende energi. Dermed skal ca. 250.000 oliefyrsopvarmede bygninger og ca. 400.000 naturgasopvarmede bygninger konverteres til VE. Som led i energiaftalen blev der i 2013 indført stop for installation af olie- og naturgasfyr i nye bygninger, og fra

	2016 indføres stop for installering af oliefyr i eksisterende bygninger i områder med fjernvarme- eller naturgasnet.
Energi- og miljøkrav til taxier (2009)	De første regler indeholdt krav om at nye taxier til fem personer som minimum skulle være energiklasse C. Kravene er løbende revideret under hensyntagen til, at bilerne er blevet mere energieffektive. I dag skal taxierne være minimum energiklasse B. Nye biler til fx limousine-kørsel skal afhængig af størrelsen være minimum energiklasse D eller E.
Energimærke for nye person- og varebiler (2010 og 2012)	Fra 2010 blev indført krav om synlig energimærkning af nye varebiler i lighed med den eksisterende energimærkning for nye personbiler. I 2012 blev energimærkningen opdateret og energiklasserne A+, A++ og A+++ blev indført til mærkning af de mest energieffektive person- og varebiler. Over 75 % af benzinbilerne købt i 2013 var energiklasse A+ eller bedre.
Biobaserede samfund (2013)	<p>Regeringens vækstplan for vand, bio og miljøløsninger fra 2013 indeholder en række initiativer til fremme af biobaserede løsninger under temaerne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Fremme af et europæisk marked for biobaserede, bæredygtige produkter 2. Mulighed for forskning, test og markedsmodning af nye bioprodukter 3. Forberedelse af forsyningskæderne på markedstrækket i den biobaserede økonomi <p>Vækstplanen har endvidere resulteret i nedsættelsen af regeringens igangværende bioøkonomipanel, hvor aktørerne på området bl.a. søger at konkretisere og udmønte vækstplanens initiativer.</p>
Biomasse (Marts, 2012)	Med energiaftalen har de centrale kraftvarmeanlæg og de kollektive varmforsyningsanlæg, de leverer til, fået frihed til at aftale en fordeling af afgiftsfordelen ved anvendelse af biomasse i forhold til fossile brændsler. Det forventes, at en række centrale værker vil blive ombygget til at kunne anvende biomasse.
Videncenter for mineralske råstoffer og materialer (Maj, 2013)	De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland (GEUS) har etableret Videncenter for Mineralske Råstoffer og Materialer (MIMA). Centeret har til formål at identificere problemer knyttet til knaphed og sårbarhed, men MIMA skal også være med til at pege på nye muligheder for udnyttelse af ressourcer og materialer.
Lov om udbyttedeling ved anvendelse af genetiske ressourcer (December 2012)	Loven implementerer en international aftale om udbyttedeling, når virksomheder henter og udnytter genetiske ressourcer fra regnskove og andre naturområder i udviklingslande til udvikling af ny medicin, kosmetik tilsætningsstoffer til fødevarer, industrienzymmer mv. (ABS protokol). Protokollen skal sikre bæredygtig udnyttelse, et rimeligt økonomisk udbytte for udviklingslandene og retssikkerhed for virksomhederne.
Jagttidsrevision (2014)	Miljøministeriet reviderer gældende jagttider for vildt. Formålet med jagttidsrevisionerne er at sikre, at de gældende jagttider er fastsat på et biologisk bæredygtigt grundlag, og at de er i overensstemmelse med de samfundsmæssige interesser. Ved seneste revision blev jagttiden reduceret på 9 arter og udvidet på 4 arter.

8. Miljø og Sundhed

8.1 Udfordringen

Nogle af de tusinder af kemikalier vi omgiver os med kan medføre risiko for uønskede skadevirkninger på miljøet og sundheden, og vi mangler stadig viden om effekterne af mange af stofferne både enkeltvis og i kombination. Målsætningen er, at der i 2020 ikke er produkter på det danske marked, der indeholder kemikalier med særligt problematiske effekter på sundhed og miljø. Med implementeringen af EU's kemikaliereregulering REACH kan der i EU kun markedsføres kemiske stoffer hvis egenskaber er tilstrækkelig belyst. Der er imidlertid ikke et tilsvarende krav til indholdsstofferne i produkter importeret fra lande uden for EU.

Luftforurening er medårsag til en række sundhedsproblemer som forværring af luftvejssygdomme, hjerte-kar sygdomme og for tidlige dødsfald. Nye studier viser at dieselsod har langt større negativ sundhedseffekt end tidligere antaget. Friluftsliv gavner folkesundheden og forskning viser, at der er sammenhæng mellem graden af stress og afstand til grønne områder.

8.2 Status

Indholdet af en række kemiske stoffer målt i kroppen hos danskerne er lavere end middelværdien for resten af Europa. Danskerne ligger dog i den høje ende for stofferne kviksølv og bisphenol A. Forekomsten af hormonbetingede kræftsygdomme som bryst- og prostatakræft er fortsat stigende i Danmark.

Undersøgelser viser en sammenhæng mellem niveauet af partikelforurening og effekten på sundhed. Når effekten af alle kilder til luftforurening medregnes, estimeres ca. 1500 for tidlige dødsfald i Hovedstadsregionen og ca. 3200 på landsplan.

Undersøgelser viser også en sammenhæng mellem støj og negative sundhedseffekter, og mange mennesker er udsat for generende støj især fra vejtrafik. De største kommuner har kortlagt støjen og udarbejdet støjhandlingsplaner, som dermed bidrager til et mere attraktivt bymiljø. Badevandskvaliteten langs de danske strande forbedres år for år.

8.3 Iværksatte initiativer og resultater

Initiativ og lanceringsdato	Initiativets indhold og opnåede eller forventede resultater
Kemikalieindsats 2014-2017 (Oktober, 2013)	Kemikalieindsatsen '14-'17 rummer øget kontrolsamarbejde i EU, styrket implementering og bedre regulering af særligt problematiske stoffer i REACH, etablering af et Kemikalie-forum, samt et mere struktureret samarbejde mellem forskere, myndigheder og virksomheder med henblik på rådgivning.
PCB handlingsplan (Maj, 2011)	Regeringen har fremsat en handlingsplan for PCB for 2011-2013 med i alt 19 initiativer, der omhandler tre områder: -Identifikation af mulige PCB-kilder i bygninger og risiko-bygninger -Håndtering af PCB-holdige byggematerialer ved nedrivning, så et sundt arbejdsmiljø sikres, og affaldet behandles korrekt.

-Bortskaffelse af affaldet, så det ikke spredes til miljø og fødevarer eller genanvendes i byggematerialer

Som led i kortlægningen af PCB, er det besluttet at videreføre og igangsætte en række initiativer i 2014 og 2015, der har til formål at sikre oplysning og rådgivning til bygningsejere om PCB.

Kemikaliehandlingsplan 2010-2013

Under Kemikaliehandlingsplanen er der gennemført forbrugerrettede undersøgelser og kampagner om kemi i produkter, tilsynet med kemiske stoffer og produkter er øget, Danmark har bidraget aktivt til udvikling og gennemførelse af EU's fælles kemikalierregulering (REACH) og videncentre om hormonforstyrrende- og allergifremkaldende stoffer, duft- og kemikalieoverfølsomhed har givet væsentlig ny viden.

"Tjek kemien" kampagne (2014)

"Tjek Kemien" er en informationskampagne lavet i samarbejde mellem Miljøstyrelsen og Forbrugerrådet Tænk. Kampagnen skal hjælpe forbrugerne til at få viden om kandidatlistestoffer i forbrugsartikler (produkter og varer). Som led i kampagnen er udviklet en App til smartphones, som forbrugerne kan bruge til at undersøge varer for problematisk kemi

Bedre Styr på Nano 2012-2015 (November, 2011)

"Bedre styr på nano" fokuserer på at afdække i hvilket omfang nanomaterialer i produkter udgør en risiko for forbrugere eller miljø i Danmark.

Kortlægning og strategier for stoffer på listen over uønskede stoffer 2012-2015 (November, 2011)

I perioden 2012-2015 udarbejdes kortlægninger og strategier for samtlige 40 stoffer på Miljøstyrelsens Liste Over Uønskede Stoffer (LOUS). Fokus er på at kortlægge udbredelsen af og opstille strategier for udfasningen af de mest problematiske stoffer.

Kemikalieindsats – biocider (Marts, 2010)

Som led i gennemførelse af Kemikaliehandlingsplanen 2010-13 er der udarbejdet en 3-årig kommunikations- og netværksstrategi om biocider, og der er nedsat et biocidpanel, som består af repræsentanter på tværs af erhverv, myndigheder og interesseorganisationer. Opgaven for panelet bliver både at sikre et højt niveau af viden hos virksomheder og borgere og inspirere virksomhederne til at udvikle bedre og mere sikre biocidmidler.

Kviksølvskonventionen (Januar 2013)

Danmark har gennem en årrække spillet en aktiv rolle i tilvejebringelsen og endelig vedtagelse af en ny global kviksølvskonvention, der har til formål at begrænse anvendelse og spredning af kviksølv til miljøet. Et af initiativerne under konventionen er oprettelse af ekspertgruppe, der ser på hvilke bedst tilgængelige teknikker, der kan anvendes for at begrænse udledningen af kviksølv fra den næststørste kilde: kulfyrede kraftværker og andre industrier.

Støjkortkortlægning og støjhandlingsplaner (August, 2013)

Som følge af EU's støjdirektiv fra 2002 skal alle større veje, byområder mm. kortlægges, og der skal udarbejdes støjhandlingsplaner. Støjkort er lagt ind på Støjdanmarkskortet (www.mst.dk). Der skal udarbejdes nye støjkort og støjhandlingsplaner hvert femte år. Anden generation af støjhandlingsplaner er fra 2013.

Støj fra vindmøller (januar 2012)

Vindmøllebekendtgørelsen er revideret i 2011 med ikrafttrædelse i januar 2012. Inden for de senere år er der kommet særlig fokus på den lavfrekvente støj, som nogle mennesker opfatter som særlig

generende. Bekendtgørelsen supplerer som noget nyt de gældende støjgrænser med en grænseværdi på 20 dB for lavfrekvent støj. Der er vejledende støjgrænser for de fleste typer af ekstern støj for eksempel fra veje, jernbaner, virksomheder osv. Grænseværdierne for vindmøller er på niveau med støjgrænserne for virksomheder, men for vindmøller er de bindende.

**Vejstøjsstrategi
(2010)**

Den nationale vejstøjstrategi anviser 10 initiativer til støjbekæmpelse og giver en ramme for kommunernes indsats for at reducere vejstøj, idet 9 ud af 10 støjbelastede boliger ligger ved kommunale veje. Strategien er revideret i 2010 og indeholder 13 statslige initiativer, som skal understøtte vejmyndighedernes arbejde med at reducere vejstøj.

**National friluftspolitik
(2012-2014)**

Miljøministeriet har siden 2012 i samarbejde med andre myndigheder, organisationer og borgere arbejdet på at formulere en national friluftspolitik. Formålet er at skabe bedre muligheder for friluftsliv og samtidig opnå andre fordele som f.eks. mere sundhed, flere arbejdspladser og bedre undervisning.

Høringsudkast

9. Forbrug, produktion og ressourcer

9.1 Udfordringen

Danskernes forbrug kræver mange ressourcer og påvirker miljøtilstanden i både Danmark og udlandet. De største miljøpåvirkninger kommer fra forbrug til transport og fødevarer. Samlet set kræver vores forbrug flere råstoffer og beslaglægger et større areal, end det vi har til rådighed. Samtidig er Danmark et af de lande i Europa, der producerer mest affald pr. indbygger og en stor del af affaldet forbrændes. Det betyder, at vigtige ressourcer går tabt.

I EU's 7. miljøhandlingsprogram er målsætningen at affaldsmængderne skal være faldende i 2020. Med et stigende forbrug er det vigtigt, at ressourcerne genanvendes og recirkuleres i en høj kvalitet. Med Ressourcestrategi "Danmark uden affald" skal genanvendelsen af affald øges og forbrændingen reduceres. Konkret er det målet, at der skal genanvendes 50 % af en række materialetyper i husholdningsaffaldet i 2022.

9.2 Status

Effektiviseringer, brug af mere vedvarende energi og andre tiltag har på en række områder resulteret i en afkobling af miljøpåvirkninger fra økonomisk vækst. Det gælder fx indenfor transport og boliger.

Med et øget forbrug produceres der også mere affald. Affaldsmængderne er steget frem til 2008 men faldt i forbindelse med finanskrisen og var i 2011 2,5 ton affald pr. borger i Danmark. Det er 12 % mindre end i 2008. Op til 29 % af affaldet forbrændes. I husholdningerne er genanvendelsen steget fra 20 til 40 % siden 1994.

Den grønne produktion i Danmark er stigende. I 2010 omfattede den over 250 mia. kr. i Omsætning. Det svarer til 9 % af den samlede omsætning i danske virksomheder. Mere end 100.000 personer var beskæftiget med grøn produktion – svarende til 8,5 % af beskæftigelsen.

9.3 Iværksatte initiativer og resultater

Initiativ og lanceringsdato	Initiativets indhold og opnåede eller forventede resultater
Ressourcestrategi for affaldshåndtering (Oktober 2013)	Regeringen har i 2013 lanceret en ressourcestrategi "Danmark uden affald". Den handler om at se affaldet som en ressource og udnytte det bedst muligt, så værdifulde materialer ikke går tabt. Ressourcestrategien blev udmøntet i Ressourceplanen, der har været i høring primo 2014. Med strategien og planen forventes en række konkrete effekter, f.eks. 50 % genanvendelse af visse fraktioner af husholdningsaffald, 70 % genanvendelse af emballageaffald og 60 % genanvendelse af organisk affald fra servicesektoren. Desuden skal shredderaffald nyttiggøres, 80 % af fosforen i spildevandsslam genanvendes, og der skal opnås bedre kvalitet i genanvendelsen af byggeaffald og øget indsamling og

genanvendelse af bl.a. elektronikaffald og batterier.

Den Nationale Affaldsforebyggelsesstrategi (2014)	Regeringens ressourcestrategi bliver fulgt op af en strategi for affaldsforebyggelse, som vil have fokus på hvordan affald i højere grad kan forebygges.
Strategi for intelligent offentligt indkøb (Oktober 2013)	Regeringens strategi for intelligent offentligt indkøb blev lanceret i oktober 2013. Strategien bygger på syv principper, hvor principperne om totalomkostninger, funktionskrav og grøn omstilling har størst relevans på miljøområdet. Principperne er ledsaget af 29 konkrete initiativer, herunder kan fx nævnes at regeringen vil sikre, at der indkøbes dokumenterbart bæredygtigt træ ved indkøb af træ og træbaserede varer i staten samt ved brug af træ til statslige bygge- og anlægsarbejder.
Grønt indkøbernetværk (Oktober, 2012)	Miljømærkning Danmark, der varetager miljømærkerne Blomsten og Svanen, startede i 2012 "Indkøbernetværket". Der er nu 9 større danske virksomheder i netværket, hvis medlemmer stiller miljøkrav til virksomhedens egne indkøb, herunder efterspørger miljømærkede varer og tjenester. Der er i 2012 opgjort et samlet indkøb for 33 mio. kr. miljømærkede produkter og tjenesteydelser i Indkøbernetværket.
Green21 (November, 2012)	Green21.dk indeholder 11 grønne værktøjer, der skal bidrage til grøn omstilling i særligt små og mellemstore virksomheder i deres frivillige strategiske miljøarbejde. På portalen kan virksomhederne blandt andet finde råd og vejledning til grønnere design af produkter, en kvikguide til miljømærker, hjælp til beregning af totalomkostninger ved indkøb og inspiration til en styrkelse af virksomhedernes grønne konkurrenceevne. Webportalen er udviklet i et samarbejde mellem DI, Miljøstyrelsen, Aalborg Universitet og Green Cross Denmark, og er senest blevet udvidet med et værktøj om ressourceminimering, og der har været afholdt træningsseminarer for virksomheder, væksthuse og konsulenter.
Europæisk ressourceeffektivitetsplatform (2012-2014)	EU's Ressourceeffektivitetsplatform blev nedsat i 2012 af miljøkommissær Janez Potocnik med det formål at levere højniveau vejledning til Europa-Kommissionen, medlemsstaterne, lokale og regionale myndigheder og private aktører om overgang til en mere ressourceeffektiv europæisk økonomi. Platformen offentliggjorde et første sæt anbefalinger i juni 2013 og et andet sæt anbefalinger i marts 2014. Den danske miljøminister deltager i platformen sammen med tre andre Europæiske miljøministre.
Strategi for energirenovering af bygninger. (2014)	Regeringen offentliggjorde i maj 2014 en samlet strategi for energirenovering af eksisterende bygninger – "Vejen til energieffektive bygninger i fremtidens Danmark". Strategien er en del af regeringens energipolitik, der har som målsætning, at energiforsyningen skal baseres på vedvarende energi fra 2050. Strategien indeholder 21 konkrete initiativer, der forventes at føre til, at nettoenergiforbruget i eksisterende bygninger reduceres med 35 pct. frem til 2050.
Direktiv om energieffektivisering (December 2012)	Under EU-formandsskabet i 1. halvår 2012 kørte Danmark en høj profil på energi- og klimaområdet, hvilket bl.a. førte til vedtagelse af EU's direktiv om energieffektivisering med et stærkt dansk fodaftryk, bl.a. via indførelse af pligt til energibesparelser i alle de

	nationale energiselskaber.
Innovatorium for bygningsrenovering i verdensklasse (2013)	Med aftale om finansloven for 2014 blev der afsat midler til understøttelse af et samfundspartnerskab om etablering af et ”Innovatorium for bygningsrenovering i verdensklasse”. Innovatoriet har til formål, at udvikle og demonstrere bæredygtige og omkostningseffektive renoveringsløsninger inden for byggeriet, der skal kunne reducere energiforbruget i eksisterende bygninger med 50 pct., ressourceforbruget med 30 pct., og skabe en produktivitetsforøgelse på 20 pct.
Omstilling af transportsektoren (Marts, 2012)	I Energiaftalen blev der, som led i regeringens strategi for energieffektive køretøjer, afsat 70 mio. kr. til fremme af infrastruktur og køretøjer, der anvender el, gas og brint. I 2013 blev der uddelt godt 23 mio. kr. til elbiler og ladeinfrastruktur, som resulterede i omkring 1400 nye elbiler på gaden. Fra puljen uddeles i 2014 og 2015 henholdsvis omkring 20 og 10 mio.kr. til at fremme gas og brint til transportformål. Herudover anvender Energistyrelsen 50 mio. kr. i perioden 2008 til 2015 til en forsøgsordning for elbiler.
Danmarks Råstof - pilotprojekter for grøn omstilling (2014)	Der igangsættes op til 3 pilotprojekter om grøn omstilling. Projekterne skal fremme grønne jobs og være skalerbare og skal involvere veluddannede unge, der står uden for arbejdsmarkedet ”det grønne guld”, samt ældre ressourcepersoner, der er på pension eller ved at drosle ned erhvervsmæssigt ”det grå guld”. Pilotprojekterne løber fra 2014 til 2016 med et samlet budget på 12 mio. kr.
IE-direktivet (Januar 2013)	EU direktivet om industrielle emissioners samler syv eksisterende direktiver på miljøområdet. Formålet med direktivet er at samordne flere af de regelsæt, der hidtil har reguleret de største og mest miljøbelastende virksomheder og husdyrbrug i EU.
Styrket indsats for at påvirke hvad der er BAT (Januar, 2012)	Med IE-direktivet vil Kommissionen udarbejde BAT-konklusioner, der skærper miljøkravene til de omfattede virksomheder i EU for udledninger til luft, vand, affald mv. Dette giver mulighed for fremme af danske miljøteknologiløsninger. Der er etableret en national følgegruppe og partnerskaber omkring BAT på en række områder, som store fyringsanlæg, affaldsbehandling, vandeffektive teknikker, fødevarer, drikkevarer og mælk samt affaldsforbrænding, ligesom der foregår en særlig indsats omkring BAT for svine- og fjerkræbrug i samarbejde med en baggrundsgruppe.
Effektive tilsyn (2013)	I maj 2013 udsendte miljøministeren den første selvstændige bekendtgørelse om miljøtilsyn. Bekendtgørelsen gennemfører bestemmelserne i IE-direktivet om tilsyn. Fremover skal miljøtilsynet i højere grad målrettes de virksomheder og husdyrbrug, hvor problemerne er størst – enten fordi der er en særlig miljørisiko forbundet med dem, eller fordi de ikke overholder love og regler. Virksomheder og husdyrbrug, der gør en ekstra indsats for miljøet, skal til gengæld kontrolleres mindre end i dag.
Seveso III-direktiv	Under det danske EU-formandskab blev et nyt revideret Seveso direktiv vedtaget. Direktivet sigter på at forebygge uheld med farlige stoffer og begrænse konsekvenserne af eventuelle uheld. Formålet med at revidere direktivet har primært været at tilpasse de eksisterende regler til Århus-konventionen og reglerne for

klassificering af kemikalier. De nye regler træder i kraft i 2015 og sikrer en større åbenhed for borgerne, at virksomhederne har en forebyggelsespolitik, at borgerne i EU kan prøve myndighedernes afgørelser, og at flere virksomheder, der håndterer stoffer, som er farlige ved indånding, bliver omfattet af EU-reglerne.

Grøn Teknologi pulje (2009-2013)	<p>Indsatsen støtter udvikling af bedre løsninger til danske såvel som globale miljøudfordringer inden for Miljøministeriets ansvarsområde, herunder vand, klimatilpasning, luftforurening, affald og ressourcer, kemikalier og støj. Der blev i perioden 2007 - 2012 givet støtte til 205 udviklings- og demonstrationsprojekter. Det samlede budget for projekterne er 390 mio. kr., hvoraf tilskud fra MIM udgør 155 mio. kr.</p> <p>Indsatsen blev evalueret i 2013. 47 pct. af de deltagende virksomheder har opnået øget beskæftigelse eller forventer at gøre det, mens 27 pct. af virksomhederne enten allerede har opnået øget eksport eller forventer at opnå det.</p>
Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram	<p>Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram (GUDP) er en erhvervsstøtteordning, som skal fremme bæredygtighed på fødevarerområdet, samtidig med at fødevarerektoren fortsat kan skabe vækst i Danmark og sikre arbejdspladser. GUDP igangsatte nye projekter for godt 264 mio. kr. i 2013 og for ca. 91 mio. kr. i runde et i 2014.</p>
Energiteknologisk Udviklings- og Demonstrationsprogram	<p>Under EUDP er i 2013 uddelt ca. 400 mio. kr. til projekter, der bidrager til at gøre Danmarks energiforbrug effektivt, miljøvenligt og uafhængigt af fossile brændsler, herunder projekter der ser på vedvarende energi fra fx affald. Samtidig udvikler projekterne danske erhvervspotentialer til gavn for vækst og beskæftigelse. I beløbet indgår flere særpuljer som led i finanslovsaftaler.</p>
Grønne ildsjæle pulje (Januar, 2013)	<p>Puljen har til formål at støtte lokalt forankrede samarbejdsprojekter, der gennem borgernære formidlingsaktiviteter og projekter understøtter den grønne omstilling. Miljøministeriet støttede i 2013 mere end 80 projekter gennem puljen. Der er samlet set øremærket 50 mio. kr. til puljen i perioden 2013-2016.</p>
Danmarks Innovationsfond (April, 2014)	<p>I 2014 implementeres de nye samfundspartnerskaber under den nye Danmarks Innovationsfond, hvor der satses på større integrerede initiativer, og hvor der også er stort fokus på miljøteknologi. Blandt andet skal der i år igangsættes et partnerskab om byggeriet med fokus på energi og ressourcer. Danmarks Innovationsfond etableres per 1. april 2014 og skal uddele bevillinger til aktiviteter inden for strategisk forskning, teknologiudvikling og innovation. Fondens budget er i 2014 på knap 1,6 milliarder kroner.</p>
Program for Grøn Industrisymbiose (2013)	<p>Program for Grøn Industrisymbiose fremmer kommercielle samarbejder, hvor en eller flere virksomheders restprodukter eller affald udskilles og genanvendes i en anden eller flere virksomheders produktionsprocesser. Der er nedsat en taskforce, der bistår med rådgivning og matchmaking mellem virksomheder. Der var afsat 10 mio. kr. på Finansloven 2013 til programmet, som videreføres i 2014-2016 under Grøn Omstillingsfond.</p>
Pulje målrettet	<p>På baggrund af <i>Aftale om en vækstplan</i> er der afsat en pulje på i alt</p>

shredderbranchen

30 mio. kr. i 2014-2015 til teknologiudvikling og investeringsstøtte målrettet shreddervirksomhederne. Erhvervsstyrelsen administrerer midlerne, som udmøntes gennem en ansøgningsrunde i 2014.

Høringsudkast

10. Tværgående miljøpolitiske temaer

10.1 Udfordringen

De miljømæssige udfordringer og deres komplekse karakter betyder, at en indsats på tværs af forskellige sektorer og ressortområder er nødvendig for at sikre et rent miljø og en rig og mangfoldig natur. Samtidig hænger miljø og økonomi tæt sammen. Et rent miljø og en rig natur er en afgørende rammebetingelse for vigtige erhverv og en forudsætning for langsigtet økonomisk vækst.

En stor del af miljøpolitikken vedtages i internationale fora særligt EU og FN. Derfor er en aktiv international indsats afgørende. Danmark vil gerne være et grønt foregangsland, der bidrager aktivt til politikudvikling på EU og internationalt niveau samt yder en høj andel bistand – herunder også miljøbistand – til udviklingslande.

10.2 Status

Andelen af de samlede offentlige udgifter, der anvendes til miljøbeskyttelse har generelt været faldende siden 1998, målt i kr. svarer det til et fald på 20 %. De grønne skatter og afgifter er ligeledes faldet og udgør ca. 4 % af BNP, hvilket fortsat placerer Danmark blandt de lande i EU, hvor grønne skatter og afgifter er mest udbredt.

Danskerne opfatter miljø som et vigtigt samfundsproblem, og miljøbevidstheden i Danmark er højere end EU gennemsnittet. Andelen af dansk miljøbistand varierer fra år til år og ligger mellem 1/2 - 1 mia. kr. Ifølge Yale Universitetets ”Environmental Performance Index” ligger Danmark på en global 13. plads over alle landes miljøindsats.

10.3 Iværksatte initiativer og resultater

Initiativ og lanceringsdato	Initiativets indhold og opnåede eller forventede resultater
Vækstplan Vand, Bio og Miljøløsninger (marts, 2013)	Vækstteamet for vand bio & miljøløsninger afgav sine anbefalinger i november 2012, og på denne baggrund blev der primo 2013 udarbejdet en vækstplan for områderne. Vækstplanen indeholder i alt 40 hovedinitiativer. Da en række af hovedinitiativerne består af flere delkomponenter, er der reelt 88 initiativer, der skal følges op på. Stort set alle initiativer er enten gennemført i 2013 som beskrevet i vækstplanen eller under gennemførelse.
Vækstplan Fødevarer (april 2014)	Vækstplan Fødevarer blev udsendt primo 2014. Den indeholder regeringsinitiativer til styrkelse af vækstvilkårene inden for fødevarerektoren. Fokus er på en løsningsorienteret regulering, initiativer der skal øge adgangen til finansiering og kapital i landbrugs- og fiskerierhvervet, initiativer der skal styrke fødevarerhvervets profil på de internationale markeder, initiativer til en mere smidig miljøregulering, en indsats mod madspild og en

	indsats for at påvirke EU's miljøkrav (BAT) til fødevarevirksomheder.
Vækstplan for turisme (januar 2014)	Regeringens vækstplan indeholder initiativer for bedre udnyttelse af de danske kyster og den danske natur til turisme. Mulighederne for bl.a. cykling, lystfiskeri og sejlads skal udnyttes bedre uden at naturbeskyttelsen sættes over styr.
Vækstplan – Det blå Danmark (December, 2012)	Skærpede klima- og miljøkrav fremhæves i vækstplanen som en af de væsentlige drivere for vækst i Det Blå Danmark, og planen indeholder en række konkrete initiativer indenfor grønne, maritime løsninger, herunder styrket håndhævelse af miljøregler for skibsfarten.
Erhvervspanelet for Grøn Omstilling (Oktober, 2012)	Erhvervspanelet har formuleret 9 anbefalinger og 36 handlingsforslag til miljøministeren og regeringen til, hvordan Danmark bør gennemføre en grøn omstilling. Miljøministeriet og en række andre ministerier har igangsat en lang række initiativer som opfølgning på anbefalingerne. Eksempelvis har Miljøministeriet igangsat et arbejde med at revidere lovstrukturen på miljøområdet og udsendt en ressourcestrategi.
EU's 7. miljøhandlingsprogram (januar 2014)	EU's miljøpolitiske program frem til 2020 - Det 7. miljøhandlingsprogram med titlen "Et godt liv i en ressourcebegrænset verden" - trådte i kraft den 17. januar 2014. Danmark spillede en central rolle i forhandlingerne af programmet og har været med til at sikre en ambitiøs ramme for EU's miljøpolitik frem mod 2020.
Rio+20 (2012)	Danmark spillede en aktiv rolle i forhandlingerne ved Rio+20 topmødet i 2012 for at sikre et resultat, som kunne bringe verdenssamfundet i retning af en bæredygtig udvikling. Slutdokumentet "The Future We Want" sætter for første gang grøn økonomi på dagsordenen som en global prioritet og indeholder en række konkrete resultater, herunder vedtagelsen af en 10-årig ramme af programmer for bæredygtigt forbrug og produktion samt en beslutning om at etablere globale bæredygtighedsmål i 2015.
3GF (2011)	Regeringens grønne topmøde Global Green Growth Forum (3GF) blev etableret i 2011 og samler statsoverhoveder, ministre, virksomhedsledere og NGO-ledere fra hele verden med det formål at lancere partnerskaber, der er skalérbare, globale, og som kan skabe grøn vækst. En række ministerier, herunder Udenrigsministeriet, Miljøministeriet, Klima-, energi- og bygningsministeriet, Erhvervs- og vækstministeriet, Fødevareministeriet og Statsministeriet deltager aktivt i forberedelsen og afholdelsen af topmødet.
Eksportfremmeindsats i Miljøministeriet (2009 -)	Formålet er at hjælpe danske virksomheder til at bidrage til løsning af globale miljøudfordringer og øge eksporten af danske miljøløsninger. Eksportindsatsens aktiviteter sigter mod at positionere og fremvise dansk miljøteknologi i verdens vækstcentre som et væsentligt bidrag til den grønne omstilling globalt. I tillæg til den mere kommercielt fokuserede indsats er der også fokus på udvikling af rammebetingelser. Der er fra flere lande en stor interesse for, hvordan dansk lovgivning og regulering på miljøområdet udmøntes og administreres af miljømyndighederne.

Det er et vigtigt element i forhold til at fastholde og styrke samarbejde med et land som fx Kina.

Dansk indsats for globale bæredygtighedsmål – SDG'ere (2014)	Danmark deltager sammen med Norge og Irland aktivt i den åbne arbejdsgruppe for at etablere globale bæredygtighedsmål. Danmark arbejder bl.a. for at de globale bæredygtighedsmål adresserer tre dimensioner af bæredygtighed på en balanceret måde, samt at der nås enighed om ambitiøse mål på vand- og energiområdet.
Fornyelsesfonden (2010-2012)	Fornyelsesfonden havde til formål at skabe vækst, beskæftigelse og eksport – særligt i små og mellemstore virksomheder. Fonden fokuserede på innovation og markedsmodning inden for hhv. det grønne område og velfærdsområdet. Der var i alt afsat 760 mio. kr. til fonden i den treårige periode. Hovedparten af midlerne blev anvendt inden for det grønne område.
Grøn omstillingsfond (2013-2016)	Grøn Omstillingsfond skal understøtte øget ressource-effektivisering, flere miljøvenlige løsninger og skabe nye grønne arbejdspladser. Fonden giver tilskud til virksomheder, organisationer og partnerskaber inden for områderne: Udvikling af nye forretningsmodeller, produktinnovation og re-design af virksomhedernes produkter, fremme af bæredygtige materialer i produktdesign, bæredygtig omstilling i mode- og tekstilbranchen, mindre spild af fødevarer og bæredygtige biobaserede produkter baseret på non-food biomasse. Fra 2014 forestår fonden den videre indsats med programmet for Grøn Industrisymbiose. Der er afsat 141 mio. kr. til fonden i perioden 2013-2016.
Grønt Iværksætterhus (2013-2016)	Grønt Iværksætterhus fremmer grøn omstilling af danske iværksættere og virksomheder gennem kompetenceudvikling og uddannelse af virksomhedernes medarbejdere samt gennem udvikling af grønne forretningsmodeller og innovative grønne produkter. Der er afsat 15 mio. kr. til huset i perioden 2013-2014. Herudover er der afsat 5 mio. kr. til videreførelse af huset i hhv. 2015 og 2016.
Økologisk byggeri indsats (2013)	Indsatsen skal fremme det økologiske byggeri gennem teknologiudvikling og ved at fremme netværk og viden blandt aktører, der arbejder med bæredygtigt og økologisk byggeri. Målsætningen for indsatsen er bl.a. at bidrage til at fremme mindsket ressourceforbrug, understøtte bæredygtig byplanlægning, øge støjdæmpning af bygningsdele, forbedre indeklimaet samt øge beskæftigelsen i sektoren. Der er i perioden 2013-2016 samlet set afsat 53 mio. kr. til indsatsen.
Byggepolitisk strategi (2014)	Regeringen har besluttet, at der skal udarbejdes en samlet strategi for byggeområdet. Strategien skal adressere de mange og forskelligartede udfordringer, som byggeområdet står overfor. Byggepolitisk strategi skal formulere regeringens samlede politik for byggeområdet og fungere som en overordnet strategisk ramme for den fremadrettede indsats på byggeområdet. Strategien skal derfor fremlægge konkrete initiativer, der adresserer udfordringerne på byggeområdet herunder bæredygtighed.
Lavere diskonteringsrente (2013)	Regeringen har indført nye retningslinjer for beregning af samfundsøkonomisk rentabilitet af miljø- og energiprojekter, der ligger mere på linje med de lande, vi normalt sammenligner os med. Diskonteringsrenten er nu blev sænket. Således vil der ved

projektvurderinger blive anvendt en samfundsøkonomisk diskonteringsrente på 4 pct. i de første 35 år, herefter 3 pct. for årene mellem 35 og 70 år og på 2 pct. for årene efter år 70.

**Digitaliseringsstrategi
2011-2015
(Juni 2011)**

I regi af den fællesoffentlige digitaliseringsstrategi gennemføres en række initiativer, som understøtter effektiv miljøforvaltning på et fælles datagrundlag via 1) let adgang til offentlige miljødata 2) sammenhængende digitalt overblik over planområdet 3) høj og ensartet kvalitet i miljødata 4) lettere virksomhedskommunikation på miljøområdet samt 5) etablering af fælles grunddata for vandforvaltning og klimatilpasning.

Høringsudkast

Referencer

Afsnit 1: Arealer

Landsplanredegørelse 2013:

<http://www.naturstyrelsen.dk/Planlaegning/Landsplanlaegning/Landsplanredegørelse/Landsplanredegørelse2013/>

Fingerplan 2013:

http://www.naturstyrelsen.dk/Planlaegning/Planlaegning_i_byer/Hovedstadsområdet/FINGERPLAN_2013/

Planlovsændring - Nye muligheder i landdistrikterne m.v.:

<https://www.retsinformation.dk/Forms/RO710.aspx?id=146310>

Skovrejsning

Vejledning til tilskudsordning for privat skovrejsning:

<http://www.naturstyrelsen.dk/NR/rdonlyres/6620CB5E-3BEB-438C-AAF2-145057107921/140358/Vejledning2012skovrejsning.pdf>

Etablering af vådområder

Statslig vådområdeindsats:

http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/Naturprojekter/Projekter/statslige_vaadomraaendeindsats/

Udbygning af vindkraft

Energiaftalen:

<http://www.ens.dk/politik/dansk-klima-energi-politik/politiske-aftaler-pa-energiomradet/energiaftalen-22-marts-2012>

Regionernes jordforureningsindsats

<https://www.retsinformation.dk/Forms/ro710.aspx?id=128733>

Økologiske iværksættere 2014-2016

<http://okoviden.dk/media/2485345/fodevareradgivning-web.pdf>

Bæredygtige byer: <http://www.naturstyrelsen.dk/Planlaegning/Projekter/>

Afsnit 2: Luft

Togfonden

<http://www.trm.dk/da/publikationer/2014/aftale+om+togfond/>

Trængselskommission

<http://www.trm.dk/da/temaer/tr%C3%A6ngselskommissionen/>

Implementering af IE-direktivet

<https://www.retsinformation.dk/forms/RO710.aspx?id=141738>

Dansk regulering af fyringsanlæg

<https://www.retsinformation.dk/Forms/RO710.aspx?id=144085>

<https://www.retsinformation.dk/Forms/RO710.aspx?id=143885>

Konventionen for grænseoverskridende luftforurening

http://www.unece.org/env/lrtap/pops_h1.html

http://www.unece.org/env/lrtap/hm_h1.html

http://www.unece.org/env/lrtap/multi_h1.html

NOx afgift

<http://www.skat.dk/SKAT.aspx?oId=2050030&vId=0>

Svovldirektiv

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:327:0001:0013:DA:PDF>

Euronormer for køretøjer

<http://mst.dk/virksomhed-myndighed/luft/luftforurening-fra-koeretoerje/euro-normer-for-bedre-miljoe/> (obs – denne del af vores hjemmeside står foran oprydning så linket ændrer sig måske)

Fyr fornuftigt – kampagne

<http://mst.dk/borger/luftforurening/braendeovne-og-kedler/saadan-fyrer-du-fornuftigt/>

Brændeovnsbekendtgørelse

<https://www.retsinformation.dk/Forms/RO710.aspx?id=105319>

Afsnit 3: Vand

MUDP

<http://ecoinnovation.dk/>

Natur og landbrugs-kommissionen

<http://www.naturoglandbrug.dk/>

Vandplaner

Basisanalyser for vandplaner:

<http://www.naturstyrelsen.dk/Vandet/Vandplaner/Basisanalyser-VP2/Basisanalysen/>

Strategi for bæredygtig udvikling af akvakultursektoren i Danmark

<http://fvm.dk/nyheder/nyhed/nyhed/fiskeopdraet-skal-skabe-milliardvaekst-og-nye-arbejdspladser/>

Statslige og kommunale vådområder

Statslig vådområdeindsats:

http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/Naturprojekter/Projekter/statslige_vaadomraadeindsats/

Vandløbsrestaurering

Snæbelprojektet:

<http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/Naturprojekter/Projekter/Soenderjylland/Snaebel/>

Kommunal vådområdeindsats:

http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/Naturprojekter/Tilskudsordninger/Vandprojekter/Den_kommunale-vaadomraadeindsats/

Sprøjt middelstrategi

<http://mst.dk/virksomhed-myndighed/behaempelsesmidler/sproejtemidler/sproejtemiddelstrategi-2013-2015/>

Nitrathandlingsplan

<http://mst.dk/service/annoncering/annoncearkiv/2012/okt/nitrathandlingsplanen/>

Handlingsplan for sikring af drikkevandskvaliteten:

<http://www.ft.dk/samling/20101/almdelempu/bilag/184/925343.pdf>

Evaluering af vandsektorloven

<http://mim.dk/media/mim/2599924/Evaluering%20af%20vandsektorloven.pdf>

Boringsnære beskyttelsesområder

http://www.naturstyrelsen.dk/Vandet/Vand-i-hverdagen/Grundvand/Grundvand_beskyttelse/Drikkevandsboringer/

Afsnit 4: Hav

Bæredygtigt fiskeri

Den fælles fiskeripolitik:

http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/index_da.htm

Danmarks havstrategi:

<http://www.naturstyrelsen.dk/Vandet/Havet/Havmiljoet/Havstrategi/>

Ballastvand:

<https://www.retsinformation.dk/forms/RO710.aspx?id=142222>

<http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/invasivearter/Myndighed/FN/Ballastvandkonventionen/>

Natura 2000 planer:

http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/Natura2000/Natura_2000_planer/Se_Planerne/

Dansk formandskab for Vadehavssamarbejdet.

Deklaration mv. fra møde 4.-5. b februar 2014: <http://www.waddensea-secretariat.org/trilateral-governmental-conference-2014>

Dansk formandskab HELCOM (2012-2014).

Ministererklæring okt 2013:

<http://helcom.fi/Documents/Ministerial2013/Ministerial%20declaration/2013%20Copenhagen%20Ministerial%20Declaration%20w%20cover.pdf>

Forskningsprojekter til beskyttelse af marsvin

<http://naturerhverv.dk/fiskeri/natura-2000-i-hav/marsvin/#>

Reduceret udledning af olie og kemikalier fra olie- og gas-aktiviteterne i Nordsøen

<http://mst.dk/virksomhed-myndighed/industri/olie-og-gasproduktion-i-nordsoeen-offshore/offshore-handlingsplaner/>

Afsnit 5: Klimaforandringer

Regeringens Klimaplan:

http://www.ens.dk/sites/ens.dk/files/climate-co2/Klimaplan/klimaplan_2013_web.pdf

Aftale om klimaloven:

www.kebmin.dk/sites/kebmin.dk/files/.../aftale_om_klimaloven.docx

Klimaråd

http://www.kebmin.dk/sites/kebmin.dk/files/nyheder-presse/faktaark_om_klimaraadet.docx

Sådan håndterer vi skybrud og regnvand - Handlingsplan for klimasikring af Danmark:

<http://www.klimatilpasning.dk/media/566642/klimahandlingsplan.pdf>

Kommuneaftale 2013

http://www.fm.dk/publikationer/2012/aftaler-om-den-kommunale-og-regionale-oekonomi-for-2013/~media/Publikationer/Imported/2012/Aftaler%20om%20den%20kommunale%20og%20regionale%20C3%B8konomi%20for%202013/aftaler%20om%20den%20kommunale%20og%20regionale%20C3%B8konomi%20for%202013_web.ashx

Statslig indsats for klimatilpasning

www.klimatilpasning.dk

Øgede muligheder for takstfinansiering

<http://www.klimatilpasning.dk/kommuner/vandselskabers-finansiering-af-klimatilpasning.aspx>

Planlovsændring – Klimalokalplaner og forenkling af loven:

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=142120>

Nyt videns grundlag om klimatilpasning

<http://www.klimatilpasning.dk/>

Energi- og miljøkrav til taxier (2009):

<http://www.trafikstyrelsen.dk/DA/Copy-of-Groen-Transport/krav-til-energi-og-miljogeneskaber/Energikrav-til-taxier.aspx>

Energimærke for nye person- og varebiler (2010 og 2012):

<http://www.trafikstyrelsen.dk/DA/Copy-of-Groen-Transport/krav-til-energi-og-miljogeneskaber/Brandstofforbrug/Energimaerkning.aspx>

Anbefalinger om offentlige indkøb af køretøjer (2010 og 2011):

<http://www.trafikstyrelsen.dk/DA/Copy-of-Groen-Transport/>

Certificeringsordning for grøn transport (2010):

<http://www.trafikstyrelsen.dk/DA/Copy-of-Groen-Transport/Gron-vejtransport/Certificeringsordning.aspx>

Forsøgspulje til energieffektive transportløsninger (2010-2013):

<http://www.trafikstyrelsen.dk/DA/Copy-of-Groen-Transport/Forsogspuljen.aspx>

KørGrønt (2010-2013):

<http://www.trafikstyrelsen.dk/DA/Copy-of-Groen-Transport/Gron-vejtransport/korgront.aspx> og www.bilviden.dk

Mål for overflyvningsflyveeffektivitet (2015-2019):

<http://www.eusinglesky.eu/>

Afsnit 6: Natur og biodiversitet

Natur og Landbrugskommission opfølgning

Finanslovsaftalen 2014:

[http://www.fm.dk/Nyheder/RSS/~-/media/finanslov%202014/aftale%20om%20finansloven%20fo
r%202014.pdf](http://www.fm.dk/Nyheder/RSS/~-/media/finanslov%202014/aftale%20om%20finansloven%20fo
r%202014.pdf)

Vækstplan for Fødevarer:

[http://fvm.dk/fileadmin/user_upload/FVM.dk/Dokumenter/Landbrug/vaekst/endelig-aftale-
VFP.pdf](http://fvm.dk/fileadmin/user_upload/FVM.dk/Dokumenter/Landbrug/vaekst/endelig-aftale-
VFP.pdf)

Den Danske Naturfond

<http://mim.dk/arbejdsomraader/den-danske-naturfond/>

Natura 2000 planer, handleplaner og basisanalyser

http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/Natura2000/Natura_2000_planer/Se_Planerne/

Tilskud til naturpleje

Naturpleje i Natura 2000. Tilskudsmuligheder 2014:

[http://naturerhverv.dk/fileadmin/user_upload/NaturErhverv/Filer/Landbrug/Natur_og_miljoe/
Natura2000_og_HNV-kort/Natura2000-2014-Enkeltsidet.pdf](http://naturerhverv.dk/fileadmin/user_upload/NaturErhverv/Filer/Landbrug/Natur_og_miljoe/
Natura2000_og_HNV-kort/Natura2000-2014-Enkeltsidet.pdf)

Tilskud til forbedring af biodiversitet og Natura 2000 indsatser i skove:

[http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/Skov/Privat/Tilskud_til_privatskove/BDS_Saerli
gdrift/](http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/Skov/Privat/Tilskud_til_privatskove/BDS_Saerli
gdrift/)

[http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/Skov/Privat/Tilskud_til_privatskove/BDS_Natur
a2000/](http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/Skov/Privat/Tilskud_til_privatskove/BDS_Natur
a2000/)

§ 3-registreringsprojektet:

http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/National_naturbeskyttelse/Paragraf3/tjek/

Forvaltningsplan for udsatte arter:

[http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/National_naturbeskyttelse/Arter/Handlings_og_f
orvaltningsplaner/](http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/National_naturbeskyttelse/Arter/Handlings_og_f
orvaltningsplaner/)

Forvaltningsplaner agerhøne

http://www.naturstyrelsen.dk/Udgivelser/Aarstal/2013/Forvaltningsplan_agerhoene.htm

Forvaltningsplan hare

http://www.naturstyrelsen.dk/Udgivelser/Aarstal/2013/Forvaltningsplan_hare.htm

Tilskudsordning "Plant for vildtet"

<http://www.naturstyrelsen.dk/Naturoplevelser/Jagt/Tilskud/Vildtplantning/>

Genudsætning af hjemmehørende arter

Udsætning af Eghjort

[http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/Artsleksikon/Dyr/Insekter/biller/Eghjort/Genuds
aetning_generelt/](http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/Artsleksikon/Dyr/Insekter/biller/Eghjort/Genuds
aetning_generelt/)

Udsætning af bison

<http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/Artsleksikon/Dyr/Pattedyr/Hovdyr/Bison/>

Invasive arter

Mårhund:

<http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/invasivearter/Borger/Bekaempelse/BekaempelseMaarhund.htm>

Mink:

http://www.naturstyrelsen.dk/NR/rdonlyres/14C410A5-9743-4CF7-A7AD-C855BACD6F16/143282/Forvaltningsplanformink_maj2012.pdf

Husdyrloven i Grøn Vækst

<https://www.retsinformation.dk/Forms/r0710.aspx?id=128754>

Afsnit 7: Naturressourcer

Energiaftale

<http://www.ens.dk/politik/dansk-klima-energipolitik/politiske-aftaler-pa-energiomradet/energiaftalen-22-marts-2012>

Vedvarende energi i bygninger

<http://www.ens.dk/politik/dansk-klima-energipolitik/regeringens-klima-energipolitik/vores-energi>

Biobaserede samfund

http://www.evm.dk/publikationer/2013/~/_media/oem/pdf/2013/2013-publikationer/12-03-13-vaekstplan-for-vand-bio-og-miljoeloesninger.ashx

Biomasse

<http://www.ens.dk/politik/dansk-klima-energipolitik/politiske-aftaler-pa-energiomradet/energiaftalen-22-marts-2012>

Videncenter for mineralske råstoffer og materialer

<http://mima.geus.dk/>

Lov om udbyttedeling ved anvendelse af genetiske ressourcer

<https://www.cbd.int/abs/>

Jagttidsrevision

<http://hoeringsportalen.dk/Hearing/Details/17379>

Afsnit 8: Miljø- og sundhed

PCB handlingsplan

<http://pcb-guiden.dk/handlingsplan>

Kemikalieindsats 2014-2017

<http://kemikalieindsatsen.dk/>

Bedre Styr på Nano 2012-2015

<http://mst.dk/virksomhed-myndighed/kemikalier/miljoestyrelsens-nanoindsats/ny-viden-fra-mst-om-nano/>

Kemikaliehandlingsplan 2010-2013

http://mst.dk/media/mst/67214/kemikaliehandlingsplan_marts2010.pdf

Kortlægning og strategier for stoffer på listen over uønskede stoffer 2012-2015

<http://mst.dk/virksomhed-myndighed/kemikalier/fokus-paa-saerlige-stoffer/listen-over-uoenskede-stoffer/>

Kemikalieindsats – biocider

<http://mim.dk/nyheder/2013/jul/20130725-biocidpanel/>

Kviksølvskonventionen

<http://mim.dk/nyheder/2013/jan/20130122-kviksoelv/>

Støjkortlægning og støjhandlingsplaner

<http://mst.dk/virksomhed-myndighed/stoej/kortlaegning-af-stoej-og-handlingsplaner/>

Støj fra vindmøller

<https://www.retsinformation.dk/Forms/RO710.aspx?id=139658>

Vejstøjsstrategi

<http://mst.dk/virksomhed-myndighed/stoej/trafikstoej/vejstoejsstrategi/>

National friluftspolitik

http://www.naturstyrelsen.dk/Naturoplevelser/Ny_friluftspolitik/

Afsnit 9: Forbrug, produktion og ressourcer

Ressourcestrategi for affaldshåndtering

<http://mst.dk/virksomhed-myndighed/affald/danmark-uden-affald-ressourcestrategi-2013/>

Den nationale strategi for affaldsforebyggelse

<http://mst.dk/virksomhed-myndighed/affald/affaldsforebyggelse/>

Strategi for energireovering af bygninger

<http://www.ens.dk/sites/ens.dk/files/byggeri/Strategi-for-energireovering-af-bygninger/strategi-for-energireovering-af-bygninger-web-050514.pdf>

Grøn Teknologi pulje

<http://ecoinnovation.dk/>

Resultater af indsatsen under handlingsplanerne for miljøeffektiv teknologi 2007-2009 og 2010-2011 samt MUDP 2012

<http://ecoinnovation.dk/emneoversigt/danske-cases-og-resultater/resultater-og-milepaele/>

Evaluering af Miljøministeriets miljøteknologiske indsats 2007-2011

<http://www2.mst.dk/Udgiv/publikationer/2013/04/978-87-93026-08-7.pdf>

Strategi for intelligent offentligt indkøb

<http://www.fm.dk/Nyheder/RSS/~ /media/Strategi%20for%20intelligent%20offentligt%20indk%C3%B8b.pdf>

Omstilling af transportsektoren

<http://www.ens.dk/politik/dansk-klima-energi-politik/politiske-aftaler-pa-energiomradet/energi-aftalen-22-marts-2012>

Danmarks Innovationsfond

<http://innovationsfonden.dk/>

Innovatorium for bygningsrenovering

<http://innovationsfonden.dk/>

Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram (GUDP)

<http://naturerhverv.dk/tilskud-selvbetjening/tilskudsguide/groent-udviklings-og-demonstrationsprogram-gudp/>

Direktiv om energieffektivisering

http://ec.europa.eu/energy/efficiency/eed/eed_en.htm

Program for Grøn Industrisymbiose

<http://groenomstilling.erhvervsstyrelsen.dk/gronindustrisymbiose>

Pulje målrettet shredderbranchen som del af Vækstplan DK

http://www.fm.dk/publikationer/2013/aftaler-om-vaekstplan-dk/~media/Publikationer/Imported/2013/Aftaler%20V%C3%A6kstplan%20DK/web_aftaler_om_vaekstplan_DK_pdfa.pdf

Grønt indkøbernetværk

<http://www.ecolabel.dk/da/aktuelt/nyheder/2014/februar/indkoebernetvaerk-goer-en-forskel>

Green21

<http://www.green21.dk/>

Europæisk ressourceeffektivitets-plattform

http://ec.europa.eu/environment/resource_efficiency/re_platform/index_en.htm

Grønne ildsjæle

<http://mst.dk/borger/baeredygtig-udvikling/puljen-til-groenne-ildsjaele/>

Danmarks Råstof

<http://danmarksraastof.dk/>

Afsnit 10 Miljøpolitik

IE-direktivet

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:334:0017:0119:en:PDF>

Styrket indsats for at påvirke hvad der er BAT

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:334:0017:0119:en:PDF>

Grøn omstillingsfond

<http://groenomstilling.erhvervsstyrelsen.dk/>

Grønt Iværksætterhus

<http://dgih.dk/>

Fornyelsesfonden

http://erhvervsstyrelsen.dk/fakta_om_fornyelsesfonden

Økologisk byggeri indsats

<http://ecoinnovation.dk/emneoversigt/miljoetemaer/oekologisk-byggeri/>

Erhvervspanelet for Grøn Omstilling

<http://mim.dk/nyheder/2012/okt/erhvervspanel-groen-omstilling-20121005/>

Effektive tilsyn

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=144345>

Seveso III-direktiv

<http://mim.dk/nyheder/2012/mar/20120328-seveso/>

Digitaliseringsstrategi 2011-2015

<http://www.digst.dk/Digitaliseringsstrategi/Den-faellesoffentlig-digitaliseringsstrategi-2011-15>

3GF

<http://3gf.dk/>

EU's 7. miljøhandlingsprogram

<http://mst.dk/virksomhed-myndighed/internationalt-samarbejde/eus-miljoehandlingsprogram/>

Rio+20

<http://www.uncsd2012.org/>

Eksportfremmeindsats i Miljøministeriet

<http://mim.dk/>

Byggepolitisk strategi

<http://www.ens.dk/byggeri/byggepolitisk-strategi>

Lavere diskonteringsrente

<http://www.fm.dk/nyheder/pressemeddelelser/2013/05/ny-og-lavere-samfundsoekonomisk-diskonteringsrente/>

Dansk indsats for globale bæredygtigheds mål – SDG'ere (2014)

<http://sustainabledevelopment.un.org/owg.html>

Vækstplan Vand, Bio og Miljøløsninger

http://www.evm.dk/publikationer/2013/~/_media/oem/pdf/2013/2013-publikationer/12-03-13-vaekstplan-for-vand-bio-og-miljoeloesninger.ashx

Vækstplan Fødevarer

http://fvm.dk/fileadmin/user_upload/FVM.dk/Nyhedsfiler/vaekstplan-for-foedevarer.pdf

Vækstplan for turisme

<http://www.evm.dk/publikationer/2014/20-01-14-danmark-i-arbejde-vaekstplan-for-dansk-turisme>

Vækstplan – Det blå Danmark

<http://www.evm.dk/arbejdsomraader/vaekst-og-konkurrenceevne/vaekstplaner/det-blaa-danmark-ny>

Erindringsbrev

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Strandgade 29
1401 København K
Tlf.: (+45) 72 54 40 00

www.mst.dk